

Etholiadau Lleol yng Nghymru

Canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid

Rhan 3 o 6 – Gwariant a
rhoddion

Diweddarwyd Ebrill 2026

Dim ond i etholiadau sirol ac etholiadau mewn bwrdeistrefi sirol yng Nghymru y mae'r ddogfen hon yn gymwys. Nid yw'n gymwys i etholiadau cynghorau cymuned. Gellir gweld ein canllawiau a'n hadnoddau ar gyfer etholiadau eraill yn y DU ar ein gwefan yn: electoralcommission.org.uk/cy/ein-canllawiau/ymgeiswyr-ac-asiantiaid

Cyfieithiadau a fformatau eraill

I gael gwybodaeth am sut i gael y cyhoeddiad hwn mewn iaith arall, neu mewn print bras neu Braille, cysylltwch â'r Comisiwn Etholiadol:

Ffôn: 020 7271 0500

E-bost: publications@electoralcommission.org.uk

Termau ac ymadroddion a ddefnyddiwn

Byddwch fel arfer yn gwneud digon i gydymffurfio â'r gyfraith os dilynwch y canllawiau hyn.

Rydym yn defnyddio **'rhaid'** wrth gyfeirio at ofyniad penodol. Rydym yn defnyddio **'dylai'** ar gyfer eitemau sy'n arferion da sylfaenol yn ein barn ni, ond nad ydynt yn ofynion cyfreithiol na rheoleiddiol.

Beth sy'n digwydd os na fyddwch yn dilyn y rheolau?

Os nad ydych yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol na rheoleiddiol, gallwch wynebu cosbau troseddol. Os enillwch yr etholiad a bod rhywun yn llwyddo mewn deiseb etholiadol yn erbyn gweithgareddau neu adroddiadau eich ymgyrch, gallech gael eich gwahardd rhag dal swydd.

Os derbyniwch roddion na allwch eu derbyn yn gyfreithiol, gallwn wneud cais i'r llysoedd am iddynt gael eu fforffedu.

Mae rhagor o wybodaeth am rôl reoleiddio'r Comisiwn yn:

electoralcommission.org.uk/cy/cofrestru-a-rheoleiddio-gwleidyddol/gorfodi

Gwariant a rhoddion

Mae'r ddogfen hon yn esbonio:

Y rheolau ar wariant a rhoddion i ymgeiswyr ac asiantiaid yn y cyfnod cyn etholiad lleol yng Nghymru a gyhelir ar ôl 7 Mai 2026.

Mae'r ddogfen yn cwmpasu:

- newidiadau allweddol i'r canllawiau
- y cyfnod a reoleiddir
- faint y gallwch ei wario
- y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau
- pa roddion y gallwch eu derbyn
- sut i wirio rhoddion a gewch
- pa wybodaeth y mae angen ei chofnodi a rhoi gwybod amdani

Dolenni:

- [Ffurflen gwariant ymgeiswyr \(PDF\)](#)
- [Ffurflen gwariant ymgeiswyr \(XLS\)](#)
- [Ffurflen gwariant ymgeiswyr: Nodiadau esboniadol](#)
- [Datganiad yr ymgeisydd](#)
- [Datganiad yr asiant](#)

Cyflwyniad

Rhaid i ymgeiswyr a'u hasiantiaid mewn etholiadau lleol ddilyn rheolau penodol ynghylch faint y gallant ei wario, gan bwy y gallant dderbyn rhoddion a beth y mae'n rhaid iddynt roi gwybod amdano ar ôl yr etholiad.

Mae'r ddogfen hon yn esbonio'r rheolau ar gyfer etholiadau lleol yng Nghymru a gynhelir ar ôl 7 Mai 2026.

Mae **Adran A** yn nodi'r rheolau ynglŷn â faint y gallwch ei wario, y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau a pha wybodaeth y mae angen ei chofnodi.

Mae **Adran B** yn nodi'r rheolau ynglŷn â rhoddion, sut i gadarnhau a allwch eu derbyn a pha gofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw.

Mae rhoddion yn cynnwys cyfraniadau o arian, nwyddau neu wasanaethau tuag at eich gwariant.

Mae **Adran C** yn esbonio sut i roi gwybod am gyllid eich ymgyrch ar ôl yr etholiad. **Hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian, rhaid i chi gyflwyno ffurflen o hyd.**

Yr asiant etholiad sy'n bennaf cyfrifol am gydymffurfio â'r rheolau hyn, hyd yn oed os yw'n penodi is-asiant i'ch helpu gyda'ch treuliau.

Fodd bynnag, ar ôl yr etholiad, rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant lofnodi datganiadau yn dweud bod eu ffurflen gwariant a rhoddion yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwybodaeth.

Mae hyn yn golygu bod angen hefyd i ymgeiswyr fod yn gwbl ymwybodol o'r rheolau a sicrhau bod eu hasiant yn eu dilyn.

Rydym yn defnyddio 'chi' i gynnwys yr ymgeisydd a'r asiant.

Mae'r ddogfen hon yn rhan o'n cyfres o ganllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am agweddau eraill ar sefyll etholiad ar ein [tudalen canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid](#).

3

Adran A – Eich gwariant

Mae'r adran hon yn nodi'r rheolau ynglŷn â faint y gall ymgeisydd ei wario, y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau a pha wybodaeth y mae angen ei chofnodi.

Trosolwg o'r rheolau

Mae'r rheolau yn gymwys i wariant ar weithgareddau i hyrwyddo'ch ymgeisyddiaeth, neu feirniadu ymgeiswyr eraill, yn ystod cyfnod penodol cyn yr etholiad.

Gelwir y cyfnod hwn yn 'gyfnod a reoleiddir'. Pan ddefnyddiwn y term 'cyfnod a reoleiddir' rydym yn golygu'r adeg pan fydd terfynau gwariant a rheolau yn gymwys.

Mae gwariant ymgeiswyr yn cynnwys unrhyw dreuliau yr eir iddynt, p'un a yw hynny ar nwyddau, gwasanaethau, eiddo neu gyfleusterau, at ddibenion etholiad yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Mae hyn yn cynnwys:

- eitemau neu wasanaethau a brynwyd cyn i'r cyfnod a reoleiddir ddechrau, ond a ddefnyddiwyd yn ystod y cyfnod hwnnw
- gwerth eitemau neu wasanaethau a roddwyd i chi am ddim neu am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%, sef 'gwariant tybiannol'

Ceir rheolau sy'n cwmpasu:

- pwy all awdurdodi gwariant a thalu am eitemau a gwasanaethau
- faint y gallwch ei wario
- pa weithgareddau sy'n cyfrif tuag at eich terfyn gwariant
- terfynau amser ar gyfer derbyn a thalu anfonebau
- pa gofnodion sy'n rhaid i chi eu cadw
- sut a phryd rydych yn rhoi gwybod am eich gwariant

Ystyr 'mynd i wariant' neu 'fynd i gostau' yw gwneud ymrwymiad cyfreithiol i wario arian, fel cadarnhau archeb.

Gelwir gwariant ymgeiswyr yn 'dreuliau' yn aml. Weithiau, mae pobl yn meddwl bod hyn yn golygu y gall gwariant gael ei addalu gan y cyngor lleol, neu gennym ni. Nid felly y mae. Nid oes gennych hawl i adennill unrhyw wariant o arian cyhoeddus.

5

Eich cyfrifoldeb **chi** yw rhoi gwybodaeth lawn a chywir am wariant ymgeisydd. Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod pob gwariant wedi'i awdurdodi a'i gofnodi ac y rhoddir gwybod amdano'n gywir.

Pryd y bydd y rheolau ynglŷn â gwariant a rhoddion ymgeiswyr yn gymwys?

Defnyddiwn y term 'cyfnod a reoleiddir' i olygu'r adeg pan fydd y rheolau ynglŷn â gwariant a rhoddion yn gymwys.

Y cyfnod a reoleiddir

Mae'r cyfnod a reoleiddir ar gyfer etholiadau lleol yng Nghymru yn dechrau ar **y diwrnod ar ôl y dyddiad** y byddwch yn dod yn ymgeisydd yn swyddogol ac yn dod i ben ar y diwrnod pleidleisio.

Pryd y bydd rhywun yn dod yn ymgeisydd yn swyddogol?

Y dyddiad cynharaf y gallwch ddod yn ymgeisydd yn swyddogol yw'r dyddiad olaf y cyhoeddir yr hysbysiad etholiad, sef y 25ain diwrnod gwaith cyn yr etholiad.

Byddwch yn dod yn ymgeisydd ar y dyddiad hwn os ydych chi neu eraill eisoes wedi cyhoeddi eich bwriad i sefyll. Er enghraifft, efallai fod eich plaid wedi cyhoeddi datganiad i'r wasg pan gawsoch eich dewis, neu efallai eich bod wedi sôn am eich bwriad mewn cyfarfod i drigolion.

Os nad yw eich bwriad i sefyll wedi cael ei gyhoeddi erbyn y dyddiad hwn., byddwch yn dod yn ymgeisydd yn swyddogol ar y dyddiad cynharaf o'r rhain:

- y dyddiad y cyhoeddir eich bod yn bwriadu sefyll
- y dyddiad y cyflwynwch eich papurau enwebu

Rhaid i hyn fod cyn y daw'r cyfnod enwebu i ben, sef 4pm y 19eg diwrnod gwaith cyn yr etholiad.

Faint y gallaf ei wario?

Y terfyn gwariant ar gyfer y cyfnod a reoleiddir yw £806, ynghyd â 7c fesul etholwr llywodraeth leol yn y ward a

I gael gwybodaeth am ddod yn ymgeisydd, gweler ein [tudalen â chanllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid](#).

7

gofrestrwyd i bleidleisio ar y diwrnod olaf ar gyfer cyhoeddi'r hysbysiad etholiad yn y ward lle rydych yn sefyll.

Bydd eich swyddog cofrestru etholiadol lleol yn gallu rhoi nifer yr etholwyr cofrestredig yn yr awdurdod lleol rydych yn sefyll ynddo i chi

Er enghraifft

Os oes 7,500 o etholwyr mewn ward, y terfyn gwariant yw:

$$£806 + (7,500 \times 0.07) = £1,331$$

Bydd eich swyddog cofrestru etholiadol lleol yn gallu rhoi nifer yr etholwyr yn y ward i chi.

Terfynau gwariant ar gyfer ymgeiswyr ar y cyd

Rydych yn ymgeisydd ar y cyd os ydych yn sefyll yn yr un ward ac:

- mae gennych yr un asiant etholiad
- rydych yn defnyddio'r un ystafelloedd ymgyrchu
- rydych yn cyhoeddi deunydd ar y cyd

Mae gan ymgeiswyr ar y cyd derfynau gwariant is, gan eu bod yn rhannu rhai o'r costau. Dylech gyfrifo eich terfyn gwariant fel yr eglurir uchod, ac wedyn ei leihau yn ôl:

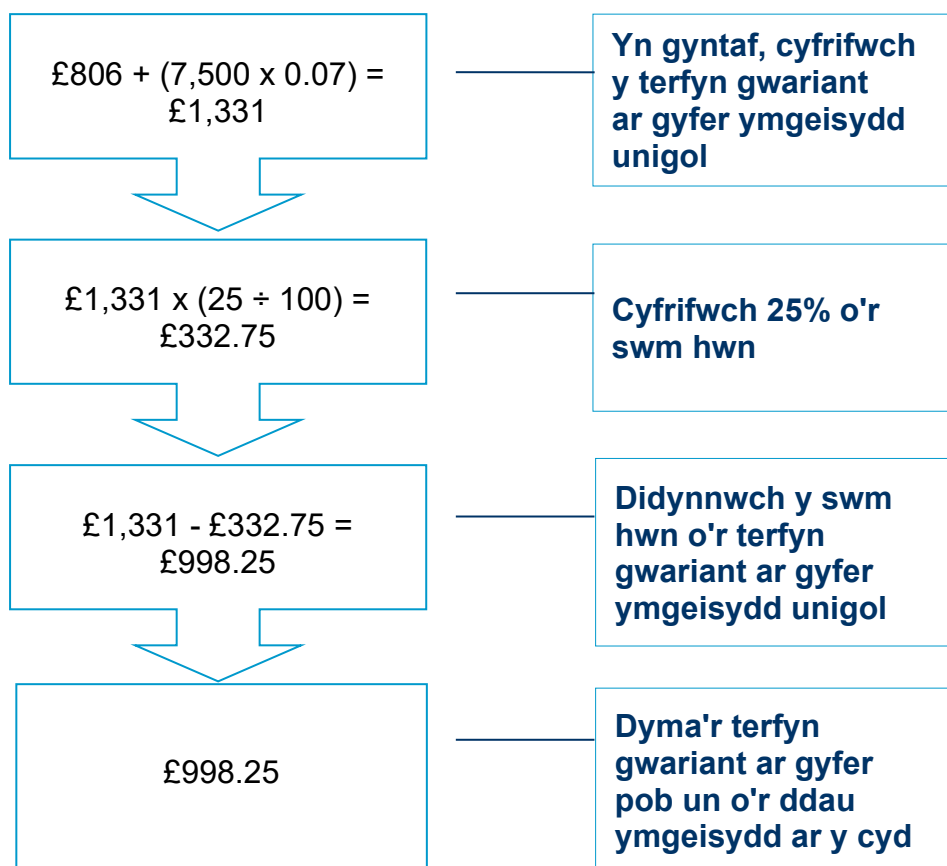
Nifer yr ymgeiswyr ar y cyd	Gostyngiad ar y terfyn gwariant
Dau	o chwarter
Tri neu fwy	o draean

Os nad ydych yn siŵr a ydych yn ymgeisydd ar y cyd, cysylltwch â [ni](#).

Er enghraifft:

Mae dau ymgeisydd sy'n sefyll yn yr un ward yn penderfynu cyhoeddi deunydd ymgyrchu ar y cyd. Mae hyn yn golygu eu bod yn ymgeiswyr ar y cyd.

Mae 7,500 o etholwyr yn y ward lle maent yn sefyll. I gyfrifo terfyn gwariant pob ymgeisydd ar y cyd:

9

Beth sy'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd?

Mae gwariant ymgeisydd yn cynnwys costau:

- **hysbysebion o unrhyw fath.** Er enghraifft, posteri, hysbysebion mewn papurau newydd, gwefannau neu fideos YouTube
- **deunydd a anfonir at bleidleiswyr yn ddigymell.** Er enghraifft, llythyrau, taflenni neu negeseuon e-bost a anfonwch nad ydynt mewn ymateb i ymholiadau penodol
- **costau cludiant.** Er enghraifft, ceir wedi'u llogi neu gludiant cyhoeddus i chi neu'ch ymgyrchwyr
- **cyfarfodydd cyhoeddus**
- **costau staff.** Er enghraifft, cyflog asiant, neu staff wedi'u secondio gan eu cyflogwyr i chi. Nid oes angen i chi gynnwys amser a dreulir ar eich ymgyrch gan wirfoddolwyr
- **swyddfeydd.** Er enghraifft, swyddfa'ch ymgyrch
- **costau gweinyddol.** Er enghraifft, biliau ffôn, deunydd ysgrifennu, llungopiau a defnyddio cronfeydd data

Rhaid rhoi gwybod am daliadau am ymgyrchoedd digidol. Mae'r un rheolau'n berthnasol i wariant ymgeiswyr ar hysbysebu, p'un a ydych yn defnyddio technegau hirsefydlog, megis ymgyrchoedd postio deunydd argraffedig, neu rai mwy newydd, megis hysbysebion ar-lein.

Ar gyfer pob gweithgarwch, rhaid i chi gynnwys yr holl gostau cysylltiedig. Er enghraifft, os ydych yn llunio taflenni neu hysbysebion, rhaid i chi gynnwys y costau dylunio a dosbarthu.

Rhoddir mwy o fanylion am bob categori ar y tudalennau canlynol.

Hysbysebion o unrhyw fath

Costau cyffredinol:

Mae hyn yn cynnwys cost defnyddio neu logi unrhyw:

- asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- gwasanaethau a ddarperir gan asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- safle neu gyfleusterau
- cyfarpar

a ddefnyddir i:

- baratoi, cynhyrchu neu hwyluso'r broses o gynhyrchu deunydd ar gyfer hysbyseb
- lledaenu deunydd hysbysebu drwy ddsbarthu neu fel arall

Er enghraifft, llogi ffotograffydd a safle i gynhyrchu delweddau i'w defnyddio mewn deunydd hysbysebu.

Costau penodol mewn cysylltiad â chynhyrchu neu ledaenu deunydd hysbysebu digidol neu electronig:

Meddalwedd

Mae'n cynnwys cost meddalwedd o unrhyw fath i'w defnyddio ar unrhyw ddyfais i:

- ddylunio a chynhyrchu deunydd hysbysebu yn fewnol
- lledaenu neu hwyluso'r broses o ledaenu deunydd hysbysebu

p'un a gaiff y deunydd hwnnw ei ddsbarthu'n ddigidol, yn electronig neu drwy ddulliau eraill. Er enghraifft, ffi drwyddedu neu feddalwedd i'w defnyddio ar unrhyw ddyfais.

Gwasanaethau, cyfleusterau a chyfarpar

Mae'n cynnwys cost defnyddio neu logi unrhyw:

- asiantaeth, unigolyn neu sefydliad

11

- gwasanaethau a ddarperir gan asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- safle neu gyfleusterau
- cyfarpar

a ddefnyddir i

- baratoi, cynhyrchu neu hwyluso'r broses o gynhyrchu deunydd hysbysebu digidol neu electronig
- dosbarthu neu hwyluso'r broses o ledaenu'r deunydd hysbysebu hwnnw mewn unrhyw ffordd

gan gynnwys unrhyw gost y gellir ei phriodoli i wneud y cynnwys yn fwy gweladwy drwy unrhyw ddull

Er enghraifft, prynu lle mwy blaenllaw ar dudalen mewn chwilotwr.

Gwefannau a deunydd digidol arall

Mae'n cynnwys costau:

- lletya a chynnal gwefan neu ddeunydd electronig/digidol arall sy'n hyrwyddo'r ymgeisydd
- dylunio ac adeiladu'r wefan
- cyfran o unrhyw wefan neu ddeunydd sy'n cael ei sefydlu i godi arian ar gyfer yr ymgeisydd ond sydd hefyd yn hyrwyddo'r ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir

Deunydd i'w rannu

Mae'n cynnwys cost paratoi, cynhyrchu neu hwyluso'r broses o gynhyrchu deunydd hysbysebu:

- i'w lawrlwytho a'i ddefnyddio gan bobl eraill
- i'w rannu ar unrhyw fath o sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol neu i hyrwyddo'r ymgeisydd drwy ddull o'r fath

Er enghraifft, costau cynhyrchu deunydd hysbysebu yn hyrwyddo'r ymgeisydd a gaiff ei rannu ar dudalen ar sianel cyfryngau cymdeithasol yn annog dilynwyr i'w rannu.

Deunydd y gellir ei lawrlwytho

Os rhoddwch ddeunydd ar wefan i bobl ei argraffu at eu defnydd personol, fel posteri ffenestr neu ffurflenni deiseb,

bydd y costau dylunio a chostau'r wefan yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd. Nid oes angen i chi gyfrif costau argraffu pobl yn erbyn eich terfyn gwariant, oni bai bod pobl yn argraffu dogfennau ar eich rhan.

Os gallai'r deunydd gael ei argraffu a'i ddsbarthu i bleidleiswyr – er enghraifft, taflen – bydd angen i chi esbonio sut rydych yn disgwyl i bobl ei ddefnyddio.

Os byddwch yn awdurdodi defnydd ehangach o'r deunydd, gall y costau cynhyrchu gyfrif fel gwariant ymgeisydd ni waeth pwy sy'n ei argraffu.

Rhwydweithiau

Mae'n cynnwys cost cyrchu, prynu, datblygu a chynnal unrhyw rwydwaith digidol neu rwydwaith arall sy'n:

- hwyluso'r broses o ddsbarthu neu ledaenu deunydd hysbysebu drwy unrhyw ddull
- hyrwyddo deunydd hysbysebu neu'n ei wneud yn fwy gweladwy drwy unrhyw ddull

Er enghraifft, prynu hunaniaethau digidol a ddefnyddir i wneud i ddeunydd ymddangos fel petai wedi cael ei weld a'i gymeradwyo gan nifer mawr o ddefnyddwyr ar lwyfan y cyfryngau cymdeithasol.

13

Costau eraill sydd wedi'u cynnwys

Mae'n cynnwys cost unrhyw hawliau neu ffi drwyddedu ar gyfer unrhyw ddelwedd a ddefnyddir wrth gynhyrchu deunydd hysbysebu.

Mae'n cynnwys cost:

- papur neu unrhyw gyfrwng arall y mae'r deunydd hysbysebu yn cael ei argraffu arno
- arddangos hysbysebion yn ffisegol mewn unrhyw leoliad, er enghraifft clymau neu lud i osod posterï

Mae'n cynnwys cost prynu, llogi neu ddefnyddio:

- cyfarpar llungopïo
- cyfarpar argraffu

a ddefnyddir yn ystod ymgyrch etholiadol yr ymgeisydd, heblaw lle:

- cafodd y cyfarpar ei gaffael gan yr ymgeisydd yn bennaf at ddefnydd personol yr ymgeisydd ei hun
- mae'n cael ei ddarparu gan unigolyn arall, cafodd y cyfarpar ei gaffael gan yr unigolyn hwnnw at ei ddefnydd personol ei hun ac ni chodir tâl ar yr ymgeisydd i'w ddefnyddio

Lle mae papur, cyfarpar llungopïo neu argraffydd yn cael ei brynu neu ei logi i'w ddefnyddio'n bennaf yn ystod yr ymgyrch, mae'n rhaid rhoi gwybod am y gost lawn.

Mae'n cynnwys cost prynu a defnyddio unrhyw gyfarpar arall mewn perthynas â:

- pharatoi, cynhyrchu neu hwyluso'r broses o gynhyrchu'r deunydd hysbysebu
- lledaenu'r deunydd hysbysebu drwy ei ddsbarthu neu fel arall

Mae'n cynnwys cost bwyd a/neu lety i unrhyw unigolyn sy'n darparu gwasanaethau mewn cysylltiad â deunydd hysbysebu i'r ymgeisydd y mae'r ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall yn talu amdano neu'n ei ad-dalu.

Deunydd a anfonir at etholwyr yn ddigymell

Costau sy'n gysylltiedig â chael gwybodaeth a thargeddu neu nodi pleidleiswyr, gan gynnwys costau cronfeydd data

Mae hyn yn cynnwys cost cyrchu, cael, prynu, datblygu neu gynnal:

- meddalwedd TG neu gronfeydd data o fanylion cyswllt
- unrhyw wybodaeth, drwy ba ddull bynnag

a ddefnyddir i hwyluso'r broses o anfon deunydd digymell at bleidleiswyr.

Er enghraifft, prynu cyfeiriadau e-bost.

Mae'n cynnwys cost cyrchu, cael neu ddatblygu setiau data, gan gynnwys dadansoddeg data i dargeddu pleidleiswyr drwy ba ddull bynnag, gan gynnwys cost asiantaethau, sefydliadau neu bobl eraill sy'n nodi grwpiau o bleidleiswyr, drwy ba ddull bynnag.

Er enghraifft, cost unrhyw asiantaeth a gaiff ei thalu i ddadansoddi cynnwys cyfryngau cymdeithasol er mwyn hwyluso'r broses o dargeddu pleidleiswyr mewn ardal etholiadol benodol a chost modelu gan asiantaeth sy'n seiliedig ar y dadansoddiad hwnnw.

Mae'n cynnwys cost unrhyw wasanaethau i nodi pleidleiswyr sy'n cael eu prynu, eu datblygu neu eu darparu cyn y cyfnod a reoleiddir, ond a ddefnyddir i dargeddu pleidleiswyr yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Lle ceir gwybodaeth neu fynediad at wybodaeth gan drydydd parti, gan gynnwys plaid wleidyddol, mae cost fasnachol cael y wybodaeth honno gan y trydydd parti wedi'i chynnwys.

15

Costau sy'n gysylltiedig â pharatoi, cynhyrchu neu ddosbarthu deunydd digymell i bleidleiswyr, gan gynnwys drwy ddulliau digidol

Mae hyn yn cynnwys cost defnyddio neu logi unrhyw:

- asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- gwasanaethau a ddarperir gan asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- safle neu gyfleusterau
- cyfarpar

a ddefnyddir i:

- baratoi, cynhyrchu neu hwyluso'r broses o gynhyrchu'r deunydd digymell
- lledaenu'r deunydd digymell drwy ei ddosbarthu neu fel arall, gan gynnwys unrhyw gost y gellir ei phriodoli i wneud y deunydd yn fwy gweladwy drwy unrhyw ddull

Mae'n cynnwys cost dosbarthu deunydd drwy unrhyw ddull gan gynnwys dulliau electronig neu ddosbarthu'r deunydd yn ffisegol, er enghraifft cost amlenni a stampiau neu brynu system ar gyfer anfon negeseuon e-bost.

Mae'n cynnwys cost cyrchu, datblygu a chynnal unrhyw rwydwaith digidol neu rwydwaith arall sy'n hyrwyddo deunydd digymell ar unrhyw lwyfan neu sy'n ei wneud yn fwy gweladwy ar unrhyw lwyfan. Er enghraifft, os bydd ymgeisydd yn talu datblygwr i greu ap sy'n hwyluso'r broses o dargedu ei ddeunydd ar sianel cyfryngau cymdeithasol.

Mae'n cynnwys cost goruchwyllo a chynnal pob cyfrwng cymdeithasol, dull digidol neu ddulliau eraill o ddosbarthu deunydd digymell. Mae hyn yn cynnwys cynnal pob cyfrif ar y cyfryngau cymdeithasol, gan gynnwys os yw'n cael ei gynnal gan endid/unigolyn arall.

Costau eraill sydd wedi'u cynnwys

Mae'n cynnwys cost unrhyw hawliau neu ffi drwyddedu ar gyfer unrhyw ddelwedd a ddefnyddir wrth gynhyrchu deunydd digymell.

Mae'n cynnwys cost papur neu unrhyw gyfrwng arall y mae'r deunydd digymell yn cael ei argraffu arno.

Mae'n cynnwys cost prynu, llogi neu ddefnyddio:

- cyfarpar llungopïo
- cyfarpar argraffu

a ddefnyddir yn ystod ymgyrch etholiadol yr ymgeisydd, heblaw lle:

- cafodd y cyfarpar ei gaffael gan yr ymgeisydd yn bennaf at ddefnydd personol yr ymgeisydd ei hun
- mae'n cael ei ddarparu gan unigolyn arall, cafodd y cyfarpar ei gaffael gan yr unigolyn hwnnw at ei ddefnydd personol ei hun ac ni chodir tâl ar yr ymgeisydd i'w ddefnyddio

Lle mae papur, cyfarpar llungopïo neu argraffydd yn cael ei brynu neu ei logi i'w ddefnyddio'n bennaf yn ystod yr ymgyrch, mae'n rhaid rhoi gwybod am y gost lawn.

Mae'n cynnwys cost prynu a defnyddio unrhyw gyfarpar arall mewn perthynas â:

- pharatoi, cynhyrchu neu hwyluso'r broses o gynhyrchu'r deunydd digymell
- lledaenu'r deunydd digymell drwy ei ddsbarthu neu fel arall

Mae'n cynnwys cost bwyd neu lety i unrhyw unigolyn sy'n darparu gwasanaeth mewn cysylltiad â deunydd digymell i'r ymgeisydd y mae'r ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall yn talu amdano neu'n ei ad-dalu.

Costau nad ydynt wedi'u cynnwys

Nid yw'n cynnwys unrhyw gost sy'n gysylltiedig â chael data fel y'i caniateir drwy statud neu reoliad.

Er enghraifft, mae gan ymgeiswyr yr hawl i gael copi o'r gofrestr etholiadol.

Costau cludiant

Mae'n cynnwys cost cludo ar gyfer yr asiant lle mae'r ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall yn ei ad-dalu.

Cludo gwirfoddolwyr ac ymgyrchwyr

Mae'n cynnwys cost cludo:

- gwirfoddolwyr
- aelodau o'r blaid, gan gynnwys aelodau o staff
- ymgyrchwyr eraill

o gwmpas yr ardal etholiadol, neu i'r ardal etholiadol ac oddi yno, gan gynnwys cost:

- tocynnau ar gyfer unrhyw gludiant, gan gynnwys unrhyw ffi archebu
- llogi unrhyw gludiant
- tanwydd a brynir ar gyfer unrhyw gludiant
- parcio ar gyfer unrhyw gludiant

lle maent yn ymgyrchu ar ran yr ymgeisydd.

Mae'n cynnwys cost cludiant y telir amdano gan unrhyw unigolyn, plaid wleidyddol neu drydydd parti arall ac y bydd yr ymgeisydd, y plaid wleidyddol neu drydydd parti yn ei thalu neu'n ei had-dalu, lle roedd yr unigolion a oedd yn cael eu cludo yn ymgyrchu neu'n ymgymryd â gweithgareddau a oedd yn gysylltiedig â'r ymgyrch ar ran yr ymgeisydd.

Cludiant i ddigwyddiad

Mae'n cynnwys costau cludo'r rhai sy'n mynd i ddigwyddiad sy'n hyrwyddo'r ymgeisydd lle mae'r ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall yn ad-dalu'r gost honno neu'n talu'r gost honno.

Cludiant sy'n hyrwyddo'r ymgeisydd

Mae'n cynnwys cost defnyddio neu logi unrhyw gerbyd neu fath o gludiant sy'n arddangos deunydd sy'n hyrwyddo'r ymgeisydd, gan gynnwys unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â:

- dylunio cynllun a'i osod ar y cerbyd neu'r math o gludiant
- gyrru neu symud cerbyd o amgylch ardal etholiadol benodol
- ffioedd parcio lle defnyddir cerbyd i arddangos deunydd

Costau nad ydynt wedi'u cynnwys

Nid yw'r costau canlynol wedi'u cynnwys:

- lle telir y gost gan yr unigolyn a ddefnyddiodd y cludiant, lle na chaiff y taliad hwnnw ei ad-dalu, neu
- lle darperir y cludiant yn ddi-dâl gan unrhyw unigolyn arall os cafodd y dull cludo ei gaffael gan y person hwnnw yn bennaf at ei ddefnydd personol ei hun

Mae 'treuliau personol' yn cynnwys treuliau teithio rhesymol yr ymgeisydd mewn perthynas â'r etholiad.

Lle bydd cost cludiant ar draul bersonol yr ymgeisydd, ni fydd hyn yn cyfrif tuag at y terfyn gwariant. Rhaid ei chofnodi fel traul bersonol yn y ffurflen gwariant.

Gweler tudalen 29 i gael rhagor o wybodaeth am dreuliau personol.

Cyfarfodydd cyhoeddus o unrhyw fath

Gwasanaethau, safleoedd, cyfleusterau neu gyfarpar a ddarperir gan eraill

Mae hyn yn cynnwys cost defnyddio neu logi unrhyw:

- asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- gwasanaethau a ddarperir gan asiantaeth, unigolyn neu sefydliad
- safle neu gyfleusterau
- cyfarpar

a ddefnyddir i:

- hyrwyddo cyfarfod cyhoeddus
- cynnal cyfarfod cyhoeddus i hyrwyddo'r ymgeisydd
- ffrydio cyfarfod cyhoeddus yn fyw neu ei ddarlledu drwy unrhyw ddull

Costau eraill o dan gyfarfodydd cyhoeddus

Mae'n cynnwys cost hyrwyddo neu hysbysebu'r digwyddiad, drwy unrhyw ddull.

Mae'n cynnwys cost digwyddiad sy'n cael ei gynnal drwy ddolen o unrhyw fath neu sy'n cael ei ffrydio'n fyw neu ei ddarlledu, lle mae'r digwyddiad hwnnw yn agored i'w weld gan ddefnyddwyr sianel neu lwyfan neu drwy ddull arall.

Mae'n cynnwys cost darparu unrhyw nwyddau, gwasanaethau neu gyfleusterau yn y digwyddiad, er enghraifft cost llogi seddi. Mae'n cynnwys cost prynu unrhyw gyfarpar mewn perthynas â:

- chynnal cyfarfod cyhoeddus i hyrwyddo'r ymgeisydd
- ffrydio cyfarfod cyhoeddus yn fyw neu ei ddarlledu drwy unrhyw ddull

Mae'n cynnwys cost llety a threuliau eraill i unrhyw un sy'n bresennol lle mae'r ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall yn ad-dalu'r gost honno neu'n talu'r gost honno.

Costau nad oes angen i chi eu cynnwys

Nid oes angen i chi gynnwys:

- digwyddiadau a gynhelir i aelodau'ch plaid yn unig
- digwyddiadau a gynhelir yn bennaf at ddibenion ac eithrio'ch ymgyrch, lle mae'ch presenoldeb yn gysylltiedig – er enghraifft, digwyddiad cymdeithasol blynyddol lle rydych yn dweud ychydig o eiriau

Dylech wneud asesiad gonest yn seiliedig ar y ffeithiau ynghylch a yw'r cyfarfod wir yn cael ei gynnal at ddibenion eraill.

Efallai y cewch eich gwahodd i hustyngau a gynhelir gan sefydliadau lleol neu grwpiau cymunedol hefyd. Rydym wedi cyhoeddi canllawiau ar wahân ar [hustyngau](#) sy'n esbonio pryd y bydd y rheolau ynglŷn â gwariant yn gymwys i'r digwyddiadau hyn o bosibl.

Costau staff

Costau asiantiaid

Mae hyn yn cynnwys unrhyw gydnabyddiaeth, gan gynnwys lwfansau, a delir i'r asiant.

Staff a gyflogir gan blaid wleidyddol

Mae'n cynnwys cost unrhyw aelod o staff plaid wleidyddol sy'n darparu gwasanaethau i'r ymgeisydd at ddibenion ethol yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir, neu sy'n darparu gwasanaethau i'r ymgeisydd at ddiben ethol yr ymgeisydd cyn y cyfnod hwnnw sy'n cael eu defnyddio wedyn yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Rhai enghreifftiau o gostau sy'n gysylltiedig â staff plaid wleidyddol:

- mae aelod o staff plaid wleidyddol yn treulio ei oriau gwaith â thâl yn cydlynu gwaith ymgyrchu gwirfoddolwyr ar gyfer ymgeisydd mewn etholaeth benodol. Ystyrir bod ei amser gwaith at ddibenion etholiad yr ymgeisydd. Os caiff ei ddefnyddio gan neu ar ran yr ymgeisydd, yna rhaid i gostau talu'r aelod hwnnw o staff ymddangos yn ffurflen yr ymgeisydd fel gwariant tybiannol (gweler t33). Os na wneir defnydd ohono gan neu ar ran yr ymgeisydd, bydd yn cyfrif fel ymgyrchu lleol dros yr ymgeisydd (gweler t32).
- mae aelod o staff plaid wleidyddol yn treulio ei oriau gwaith â thâl ar nifer o weithgareddau ymgyrchu gwahanol, gan gynnwys hyrwyddo'r blaid yn gyffredinol a hyrwyddo ymgeisydd penodol. Ystyrir bod y gyfran o'i amser gwaith a dreulir yn hyrwyddo'r ymgeisydd at ddibenion ethol/etholiad yr ymgeisydd hwnnw. Os caiff ei ddefnyddio gan neu ar ran yr ymgeisydd, yna rhaid i'r gyfran honno o gostau talu'r aelod hwnnw o staff ymddangos yn ffurflen yr ymgeisydd fel gwariant tybiannol (gweler t33). Os na wneir defnydd ohono gan neu ar ran yr ymgeisydd, bydd yn cyfrif fel ymgyrchu lleol dros yr ymgeisydd (gweler t32).
- mae nifer o ymgeiswyr yn bresennol mewn sesiwn frifio ar addewidion manifesto'r blaid a gynhelir gan staff y blaid a delir. Gan fod y pwyslais ar addewidion manifesto'r blaid genedlaethol, nid ystyrir bod y sesiwn frifio at ddibenion eu hethol fel ymgeiswyr. Felly nid oes angen cynnwys gwariant yn ffurflenni'r ymgeisydd.

Staff sy'n monitro cyfryngau cymdeithasol a gweithgareddau eraill sy'n ymwneud â'r wasg

Mae'n cynnwys cost staff sy'n ymwneud â rheoli a monitro'r cyfryngau cymdeithasol a chael data er mwyn targedu gweithgarwch ymgyrchu. Mae hyn yn cynnwys cyflogi staff i ddadansoddi a didoli'r data a chost staff i fonitro unrhyw fath o gyfrwng cymdeithasol neu gyfrif arall, ac i gyhoeddi ar gyfryngau o'r fath neu ymateb iddynt.

Mae'n cynnwys cost staff sy'n ymwneud â rheoli gweithgareddau gyda'r wasg o unrhyw fath, gan gynnwys staff sy'n cydgysylltu ag unrhyw fath o weithgarwch yn y cyfryngau drwy unrhyw ddull, neu ei reoli neu ei fonitro mewn cysylltiad ag ethol yr ymgeisydd.

Unrhyw un arall lle defnyddir ei wasanaethau

Mae'n cynnwys cost unrhyw un arall lle defnyddir ei wasanaethau mewn cysylltiad ag ethol yr ymgeisydd.

Amser gwirfoddolwyr

Nid yw'n cynnwys cost gwasanaethau asiant nac unrhyw berson arall sy'n gwirfoddoli.

Nid oes angen i chi ychwaith gynnwys costau teithio, bwyd na llety pobl tra byddant yn ymgyrchu ar eich rhan, os byddant yn talu'r costau eu hunain.

Fodd bynnag, bydd unrhyw dreuliau rydych yn eu talu, neu'n eu had-dalu, fel cludiant neu lety, yn cyfrif fel gwariant.

Weithiau, efallai na fyddwch yn siŵr a yw rhywun sy'n gweithio dros eich ymgyrch yn wirfoddolwr neu a ddylech gyfrif ei amser tuag at eich terfyn gwariant. Er enghraifft, efallai fod yr unigolyn yn cynnig gwasanaethau tebyg yn broffesiynol i'r rhai y mae'n eu cyflawni i chi.

23

Bydd yn wirfoddolwr:

- os na fydd ei gyflogwr yn ei dalu am yr amser a dreulir ganddo ar eich ymgyrch
- os bydd yn defnyddio ei wyliau blynyddol, neu
- os bydd yn hunangyflogedig, ni fyddwch yn elwa ar unrhyw yswiriant proffesiynol sydd ganddo

Os bydd yn defnyddio cyfarpar neu ddeunyddiau arbenigol, mae'n debygol y bydd hyn yn wariant tybiannol.

Costau llety a chostau gweinyddol

Swyddfa a chyfarpar

Mae hyn yn cynnwys cost rhentu swyddfa, gan gynnwys ardrethi busnes, ar gyfer ymgyrch yr ymgeisydd, boed yn swyddfa a gaiff ei rhentu o'r newydd neu o dan gytundeb rhent presennol, ac felly eir i gostau tybiannol lle darperir y fath swyddfa am ddim neu am bris gostyngol gan blaid wleidyddol neu drydydd parti.

Mae'n cynnwys cost swyddfa lle mae'r swyddfa honno yn cael ei rhannu. Mae'n rhaid dosrannu'r gost ac mae'n rhaid i swm, sy'n adlewyrchu'n rhesymol y defnydd gan yr ymgeisydd yn ystod yr ymgyrch, gael ei gynnwys yn y ffurflen i'r ymgeisydd. Bydd y swm hwn yn cyfrif tuag at derfyn gwariant yr ymgeisydd.

Mae'n cynnwys cost prynu, defnyddio neu logi unrhyw gyfarpar swyddfa cyffredinol ar gyfer ymgyrch yr ymgeisydd, ac felly eir i gostau tybiannol lle darperir y fath gyfarpar am ddim neu am bris gostyngol gan blaid wleidyddol neu drydydd parti.

Er enghraifft, desgiau, cadeiriau a chyfrifiaduron a ddarperir gan blaid i'w defnyddio yn ymgyrch yr ymgeisydd.

Mae'n cynnwys cost prynu, llogi neu ddefnyddio:

- ffonau symudol neu ddyfeisiau llaw eraill
- y contractau cysylltiedig

i'w defnyddio yn yr ymgyrch gan yr ymgeisydd, asiant ac unrhyw staff neu wirfoddolwyr, lle mae'r ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti yn talu am y cyfarpar hwnnw a/neu gostau cysylltiedig heblaw:

- lle prynodd yr ymgeisydd y cyfarpar yn bennaf at ei ddefnydd personol ei hun ac nad yw'r costau uwchlaw'r hyn yr eid iddynt fel arfer y tu allan i gyfnod etholiadol

25

- mae'n cael ei ddarparu gan unigolyn arall, cafodd y cyfarpar ei gaffael gan yr unigolyn hwnnw at ei ddefnydd personol ei hun, nid yw'r costau uwchlaw'r hyn yr eid iddynt fel arfer y tu allan i gyfnod etholiadol, ac ni chodir tâl ar yr ymgeisydd i'w ddefnyddio

Rhai enghreifftiau o gostau sy'n gysylltiedig â ffonau symudol:

- Os prynir cerdyn SIM â lwfans data a galwadau i ymgeisydd ar gyfer ei ymgyrch, byddai hyn yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd
- os defnyddir ffôn symudol gwirfoddolwr i gydlynu gwirfoddolwyr eraill, ac y caiff cyfran o daliadau'r contract ei had-dalu gan yr ymgeisydd i'r gwirfoddolwr, byddai hyn yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd
- os bydd yr ymgeisydd yn defnyddio ei ffôn ei hun a brynwyd ganddo at ddibenion personol, ac nad eir i unrhyw gostau pellach y tu hwnt i gostau misol arferol galwadau, data ac ati, nid yw hyn yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd

Gorbenion

Mae'n cynnwys cost:

- trydan
- llinellau ffôn a mynediad i'r rhyngrwyd

i'w defnyddio yn ystod ymgyrch yr ymgeisydd.

Mae'n cynnwys cost tanysgrifio ar gyfer gwasanaethau monitro'r cyfryngau a gwasanaethau datganiadau i'r wasg a gwifren y wasg.

Costau sy'n gysylltiedig ag asiantiaid, gwirfoddolwyr a chyflogeion

Mae'n cynnwys cost llety i'r asiant, lle mae'n cael ei had-dalu gan yr ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall.

Mae'n cynnwys cost gwirfoddolwyr, cyflogeion a chyflogeion plaid lle maent yn ymgyrchu dros yr ymgeisydd mewn ardal etholiadol benodol, gan gynnwys eu costau llety os ydynt yn cael eu had-dalu gan yr ymgeisydd, plaid yr ymgeisydd neu drydydd parti arall.

Costau nad ydynt wedi'u cynnwys

Nid yw'n cynnwys cost gofal plant i ymgeisydd na'i asiant na gwirfoddolwr.

Nid yw'n cynnwys cost dŵr, nwy na'r dreth gyngor.

Nid yw'n cynnwys llety a ddarperir gan unrhyw unigolyn arall sy'n unig breswylfa neu'n brif breswylfa'r unigolyn os caiff ei ddarparu'n ddi-dâl.

Mae 'treuliau personol' yn cynnwys costau llety rhesymol yr ymgeisydd mewn perthynas â'r etholiad.

Lle bydd cost llety ar draul bersonol yr ymgeisydd, ni fydd hyn yn cyfrif tuag at y terfyn gwariant. Rhaid ei chofnodi fel traul bersonol yn y ffurflen gwariant.

Gweler tudalen 29 i gael rhagor o wybodaeth am dreuliau personol.

Beth nad yw'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd?

- unrhyw beth (ac eithrio hysbysebion) sy'n ymddangos mewn papur newydd neu ar sianel ddarlledu drwyddedig
- cyfleusterau a ddefnyddiwyd am fod gennych hawl i wneud hynny fel ymgeisydd, megis ystafell gyhoeddus ar gyfer cyfarfod
- amser gwirfoddolwyr gan gynnwys amser a dreulir gan eich staff nad ydych yn eu talu amdano
- y defnydd o brif gartref rhywun, a ddarperir am ddim
- y defnydd o gar personol rhywun neu ddull cludiant arall, a gaffaelwyd yn bennaf at ddefnydd personol yr unigolyn hwnnw ac a ddarperir am ddim
- y defnydd o gyfarpar cyfrifiadurol neu argraffu rhywun, a gaffaelwyd yn bennaf at ddefnydd personol y person hwnnw ac a ddarperir am ddim
- unrhyw gostau rhesymol sy'n gysylltiedig â chyfieithu o'r Saesneg i'r Gymraeg neu i'r gwrthwyneb

Er enghraifft, cyflogi cyfieithydd i gyfieithu deunydd ymgyrchu o'r Saesneg i'r Gymraeg

- costau rhesymol y gellir eu priodoli i anabledd ymgeisydd

Er enghraifft, dehonglydd Iaith Arwyddion Prydain mewn digwyddiad ymgyrchu ar gyfer ymgeisydd â nam ar ei glyw

- treuliau rhesymol sy'n briodol i ddiogelu pobl neu eiddo, er enghraifft defnyddio Blwch Post i osgoi cyhoeddi cyfeiriad cartref neu swyddfa ar argraffnodau, neu brynu meddalwedd gwrthfeirws i ddiogelu cyfrifiaduron ymgyrchu

Cronfa Mynediad i Swyddi Etholedig Cymru

Mae cronfa i gefnogi ymgeiswyr anabl gyda chostau sy'n gysylltiedig â'u hanabledd.

I gael manylion, gweler y wefan yma:

<https://www.disabilitywales.org/projects/access-to-elected-office-fund-wales/?lang=cy>

Defnyddio eitemau

Pan fyddwch yn defnyddio eitem am y tro cyntaf, rhaid i chi gynnwys y gost.

Eitemau na chânt eu defnyddio

Nid oes angen i chi roi gwybod am wariant ar eitemau na chânt eu defnyddio (er enghraifft, taflenni na chânt eu dosbarthu) ac ni fydd yn cyfrif tuag at y terfyn gwariant.

Dylech gadw'r deunydd na chaiff ei ddefnyddio neu ddangos tystiolaeth o'i ddinistrio.

Os byddwch yn defnyddio'r eitemau dros ben mewn etholiad arall, rhaid i chi roi gwybod am y gwariant ar yr eitemau hynny yn yr etholiad hwnnw.

Ailddefnyddio eitemau

Pan fyddwch wedi talu am eitem, rhaid i chi roi gwybod am y gost lawn pan gaiff ei defnyddio gyntaf, hyd yn oed os byddwch yn bwriadu ei haildefnyddio mewn etholiad arall yn y dyfodol.

Os byddwch yn gwneud hynny, nid oes angen i chi roi gwybod am y taliad gwreiddiol eto. Efallai y bydd rhai costau cysylltiedig y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt yn yr etholiad hwnnw, er enghraifft storio neu lanhau.

Treuliau personol

Mae treuliau personol yn cynnwys treuliau teithio a byw rhesymol (fel costau gwesty) yr ymgeisydd. **Nid** yw treuliau personol yn cyfrif tuag at y terfyn gwariant, ond **rhaid** i chi roi gwybod amdanynt yn eich ffurflen gwariant.

Gall treuliau personol gynnwys llogi car i'r ymgeisydd os nad yw'r ymgeisydd yn berchen ar gar eisoes, neu os nad yw ei gar yn addas ar gyfer ymgyrchu. Er enghraifft, os ydych yn sefyll mewn etholaeth wledig, efallai y bydd yn rhesymol llogi cerbyd gyriant pedair olwyn i gyrraedd ardaloedd anghysbell.

Rhaid i ymgeiswyr ddarparu datganiad ysgrifenedig o'u treuliau personol i'w hasiant o fewn 21 diwrnod i ddatgan y canlyniad.

Ymgyrchoedd lleol

Gelwir sefydliadau neu unigolion, nad ydynt yn sefyll fel ymgeiswyr yn yr etholiadau, ond sy'n ymgyrchu dros neu yn erbyn ymgeisydd mewn ward, yn 'ymgyrchwyr lleol nad ydynt yn bleidiau'.

Gall ymgyrchwyr lleol nad ydynt yn bleidiau wario hyd at £50 + 0.5c fesul etholwr yn ystod y cyfnod a reoleiddir ar ymgyrchu dros neu yn erbyn ymgeisydd yn y ward.

Er enghraifft, os oes 1,000 o bobl ar gofrestr etholiadol y ward, terfyn gwariant yr ymgyrchydd lleol nad yw'n blaid fyddai:

$$£50 + (1000 \times 0.5c)$$

$$£50 + (£5) = £55$$

Ni all ymgyrchydd lleol nad yw'n blaid wario mwy na £50 + 0.5c fesul etholwr heb eich awdurdod ysgrifenedig i fynd i'r gwariant ychwanegol.

Rhaid i'r ymgyrchydd lleol nad yw'n blaid roi gwybod i'r Swyddog Canlyniadau am unrhyw wariant a awdurdodwyd gennych ac yr aeth ymgyrchwyr o'r fath iddo, a hynny o fewn 21 diwrnod i ddatgan y canlyniad.

Rhaid i'r treuliau a awdurdodwyd gael eu cynnwys yn eich ffurflen gwariant i ymgeiswyr. Mae arian yr eir iddo gan ymgyrchwyr mewn ymgyrchoedd lleol a awdurdodwyd gennych yn wariant gan ymgeiswyr ac mae'n cyfrif tuag at y terfyn gwariant.

Dylai ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau sy'n cynllunio ymgyrch leol ddarllen ein [canllawiau i ymgyrchwyr nad ydynt yn bleidiau](#).

Eitemau a roddir am ddim neu am bris gostyngol a 'gwariant tybiannol'

Weithiau, efallai y byddwch yn talu am eitemau neu weithgareddau am gost is na'u gwerth masnachol, neu'n eu cael am ddim.

Os byddwch wedyn yn eu defnyddio yn eich ymgyrch, bydd y gwerth masnachol llawn yn cyfrif tuag at eich terfyn gwariant, fel petaech wedi talu'r swm llawn.

Caiff y swm llawn ei drin fel petai'r ymgeisydd wedi mynd iddo.

Er enghraifft:

- mae cyflenwr sy'n cefnogi'ch ymgyrch yn rhoi nwyddau neu wasanaethau i chi am bris gostyngol
- mae eich plaid yn gadael i chi ddefnyddio swyddfa neu gyfleusterau eraill am ddim

Rhaid i chi gofnodi gwerth masnachol **llawn** yr eitemau neu'r gweithgareddau hyn fel gwariant ymgeisydd os bodlonir y tri amod canlynol:

- os cânt eu darparu i chi eu defnyddio am ddim neu am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%
- mae'r gwahaniaeth mewn gwerth rhwng y gyfradd fasnachol a'r hyn a dalwch dros £50
- cânt eu defnyddio gan neu ar ran yr ymgeisydd

Os cewch ostyngiad o 10% neu lai, neu os yw'r gwahaniaeth mewn gwerth yn £50 neu lai, dim ond y swm a dalwch y mae'n rhaid i chi ei gofnodi.

Gelwir y gwahaniaeth rhwng y gwerth masnachol a'r pris a dalwch yn 'wariant tybiannol'.

Gostyngiadau masnachol yw'r rhai sydd ar gael i gwsmeriaid tebyg eraill, fel gostyngiadau ar gyfer swmp-archebion neu ostyngiadau tymhorol.

Gostyngiadau anfasnachol yw gostyngiadau arbennig a roddir i chi gan gyflenwyr. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gyfradd arbennig nad yw ar gael ar y farchnad agored.

Mae gwariant tybiannol sydd dros £50 hefyd yn rhodd. Mae rhagor o wybodaeth am y rheolau ynglŷn â rhoddion yn Adran B.

Enghreifftiau

Mae'r enghreifftiau canlynol yn dangos yr hyn sy'n wariant tybiannol a'r hyn nad yw'n wariant tybiannol.

- Mae plaid yn anfon taflenni, sy'n werth £200, at un o'i hymgeiswyr i'w defnyddio yn ei ymgyrch. Mae'r ymgeisydd yn derbyn y taflenni ac yna'n eu dosbarthu.

Mae'r taflenni wedi cael eu trosglwyddo i'r ymgeisydd a, thrwy eu dosbarthu, mae'r ymgeisydd wedi'u defnyddio. Rhaid cofnodi'r £200 fel gwariant tybiannol.

- Mae argraffydd yn rhoi gostyngiad o 50% i'r ymgeisydd ar y pris i argraffu ei daflenni. Mae'r ymgeisydd yn derbyn y taflenni ac yn trefnu i wirfoddolwyr eu dosbarthu i bleidleiswyr.

Drwy drefnu iddynt gael eu dosbarthu, mae'r ymgeisydd wedi trefnu i'r taflenni gael eu defnyddio ar ei ran. Os yw'n fwy na £50, rhaid cofnodi 50% o werth y costau argraffu fel gwariant tybiannol.

- Mae plaid yn anfon taflenni at un o'i hymgeiswyr i'w defnyddio yn ei ymgyrch, ond nid yw'r ymgeisydd na'i asiant yn dosbarthu'r taflenni.

Er bod y taflenni wedi cael eu darparu i'r ymgeisydd, nid ydynt wedi cael eu defnyddio gan yr ymgeisydd nac ar ei ran. Nid yw hyn yn wariant tybiannol. Nid yw'r taflenni wedi cael eu defnyddio o gwbl ac ni fydd angen cofnodi unrhyw wariant mewn perthynas â hyn yn y ffurflen.

- Mae plaid yn anfon taflenni sy'n hyrwyddo'r ymgeisydd yn uniongyrchol at bleidleiswyr. Mae'n rhoi gwybod i'r ymgeisydd y bydd yn gwneud hynny ymlaen llaw.

Yn yr enghraifft hon, nid yw'r plaid wedi rhoi unrhyw beth i'r ymgeisydd – y cyfan y mae wedi'i wneud yw dweud wrth yr ymgeisydd yr hyn y mae am ei wneud. Mae wedi ymgyrchu

dros yr ymgeisydd ei hun. Er y gallai'r ymgeisydd gael budd o'r taflenni, nid yw'r blaid wedi rhoi rhywbeth i'r ymgeisydd y gall yr ymgeisydd benderfynu a yw am ei ddefnyddio ai peidio a sut.

Nid yw hyn yn wariant tybiannol. Enghraifft o ymgyrchu lleol i hyrwyddo'r ymgeisydd yw hyn – gweler yr adran flaenorol. Am nad yw wedi cael ei awdurdodi gan yr asiant, ni all y blaid wario mwy na £50 + 0.5c fesul etholwr yn y ward.

Prisio gwariant tybiannol

Os yw'r cyflenwr yn ddarparwr masnachol, dylech ddefnyddio'r cyfraddau y mae'n eu codi ar gwsmeriaid eraill. Os nad yw'r wybodaeth hon ar gael, dylech ganfod beth mae darparwyr tebyg yn ei godi am yr un nwyddau neu wasanaethau a defnyddio hyn fel y gwerth masnachol.

Dylech gadw cofnod o'r modd y daethoch i'ch prisiad a chadw copïau o unrhyw ddyfynbrisiau a gewch.

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant ddatgan gwerth pob eitem o wariant tybiannol. Rhaid i'r gwerth a ddatganwch fod yn asesiad gonest a rhesymol o'r gwerth masnachol.

Rhaid i chi hefyd gynnwys y pris a daloch (os o gwbl) ar eich ffurflen gwariant.

Os nad ydych yn siŵr sut y dylech brisio rhywbeth, [e-bostiwch](#) ni neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Prisio staff ar secondiad

Os bydd cyflogwr yn secondio aelod o staff ar gyfer eich ymgyrch, rhaid i chi gofnodi ei gyflog gros ac unrhyw lwfansau ychwanegol fel gwariant tybiannol.

Nid oes angen i chi gynnwys cyfraniadau yswiriant gwladol na phensiwn y cyflogwr. Bydd angen i chi gynnwys gwerth unrhyw dreuliau, fel costau teithio neu fwyd, rydych chi neu'r cyflogwr yn eu had-dalu.

Gwahanu gwariant

Weithiau, efallai y bydd angen i chi rannu eich costau rhwng gweithgareddau sy'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd a'r rhai nad ydynt yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd.

Er enghraifft, rhwng:

- eitemau a ddefnyddiwyd cyn ac yn ystod y cyfnod a reoleiddir
- eich gwariant ar yr ymgyrch a gweithgareddau eraill fel swyddfa rydych yn ei rhannu â'ch plaid leol
- eitemau a ddefnyddir i hyrwyddo dau ymgeisydd sy'n sefyll ar y cyd yn yr un ward

Ym mhob achos, dylech wneud asesiad gonest, yn seiliedig ar y ffeithiau, o gyfran y gwariant y gellir ei phriodoli'n deg i'ch gwariant fel ymgeisydd.

Er enghraifft, os ydych yn rhannu swyddfa plaid, efallai mai dim ond dadansoddiad o gostau galwadau dros werth penodol y gall eich bil ffôn ei ddarparu.

Yn yr achosion hyn, dylech ystyried y ffordd orau o wneud asesiad gonest ar sail y wybodaeth sydd gennych. Er enghraifft, gallech gymharu'r bil ag un nad yw'n cwmpasu cyfnod a reoleiddir.

Eich cyfrifoldeb **chi** yw rhoi gwybodaeth lawn a chywir am eich gwariant fel ymgeisydd. Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod pob gwariant wedi'i awdurdodi a'i gofnodi ac y rhoddir gwybod amdano'n gywir.

Ar ôl yr etholiad, bydd yn rhaid i chi lofnodi ffurflen i ddatgan ei bod yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eich gwybodaeth a'ch cred.

Mae'n drosedd gwneud datganiad anwir a hynny'n fwriadol.

Os ydych yn dal yn ansicr, ffoniwch neu [e-bostiwch ni](#) i gael cyngor.

Pleidiau gwleidyddol a gwariant etholiadol

Bydd pleidiau gwleidyddol yn aml yn gwario arian mewn etholiadau, gan hyrwyddo'r plaid yn gyffredinol yn ogystal ag ymgeiswyr penodol.

Yn ystod y cyfnod cyn rhai etholiadau, mae gan bleidiau eu terfynau gwariant eu hunain ar gyfer ymgyrchu. Mae'r rhain ar wahân i derfyn gwariant yr ymgeisydd.

Penderfynu a yw eitem yn cyfrif fel gwariant i hyrwyddo ymgeisydd

Os bydd gweithgaredd wedi'i anelu at bleidleiswyr yn yr ardal etholiadol lle mae'r ymgeisydd yn sefyll er mwyn hyrwyddo'r ymgeisydd hwnnw neu sicrhau y caiff ei ethol, yna bydd yn wariant i hyrwyddo'r ymgeisydd.

Er enghraifft, ystyrir gweithgaredd sy'n hyrwyddo plaid yn weithgaredd sy'n hyrwyddo ymgeisydd pan fydd yr eitem:

- yn enwi'r ymgeisydd penodol
- yn enwi'r ardal etholiadol benodol lle mae'r ymgeisydd yn sefyll

Mae'r senarios canlynol yn cynnwys enghreifftiau o wariant gan ymgeisydd ac enghreifftiau o wariant gan blaid wleidyddol.

- Mae ymgeisydd yn llunio taflen sy'n annog pleidleiswyr i bleidleisio dros ei blaid mewn ardal etholiadol benodol. Caiff yr ardal etholiadol ei henwi yn y daflen. Gwariant ymgeisydd yw hyn, a rhaid iddo ymddangos yn ffurflen yr ymgeisydd.
- Mae ymgeisydd yn gosod hysbysfwrdd ar ochr y ffordd â llun ohono arno. Mae'r hysbysfwrdd wedi'i leoli mewn gorsaf y tu allan i'r ardal etholiadol ond mae llawer o gymudwyr o'r ardal etholiadol yn defnyddio'r orsaf honno. Mae'n bosibl adnabod yr ymgeisydd o'r hysbysfwrdd, ac mae wedi'i anelu at bleidleiswyr yn ardal etholiadol yr ymgeisydd. Mae'n rhaid cynnwys hyn yn ffurflen yr ymgeisydd.
- Mae plaid wleidyddol yn cynhyrchu llythyr sy'n nodi polisïau'r blaid ac yn annog pleidleiswyr i bleidleisio dros ymgeisydd penodol yn yr ardal etholiadol honno yn y llinellau olaf. Gan fod modd adnabod yr ymgeisydd, dylid ystyried bod y llythyr wedi cael ei ddsbarthu at ddibenion ethol yr ymgeisydd. Os gwneir defnydd o'r daflen gan neu ar ran yr ymgeisydd, yna rhaid iddi ymddangos yn ffurflen yr ymgeisydd fel gwariant tybiannol (gweler t32). Os na wneir defnydd ohoni gan neu ar ran yr ymgeisydd, bydd yn cyfrif fel ymgyrchu lleol dros yr ymgeisydd (gweler t31).
- Mae plaid wleidyddol yn cynhyrchu hysbyseb sy'n nodi polisïau'r blaid ac yn gofyn i bleidleiswyr bleidleisio dros y blaid yn yr ardal etholiadol honno. Er nad yw'r hysbyseb yn enwi'r ymgeisydd, mae'n enwi'r ardal etholiadol. Felly dylid ystyried bod yr hysbyseb wedi cael ei dosbarthu at ddibenion ethol ymgeisydd y blaid. Os gwneir defnydd o'r hysbyseb gan neu ar ran yr ymgeisydd, yna rhaid iddi ymddangos yn ffurflen yr ymgeisydd fel gwariant tybiannol (gweler t32). Os na wneir defnydd ohoni gan neu ar ran yr ymgeisydd, bydd yn cyfrif fel ymgyrchu lleol dros yr ymgeisydd (gweler t31).
- Mae plaid wleidyddol yn cynhyrchu llythyr sy'n nodi polisïau'r blaid ac yn annog pleidleiswyr i bleidleisio dros y blaid. Er bod y llythyr yn cael ei anfon i gartref yn yr ardal etholiadol, nid yw'r llythyr ei hun yn nodi enw'r ymgeisydd na'r ardal etholiadol. Ni ddylid ystyried bod hwn yn cael ei ddefnyddio at ddibenion etholiad yr ymgeisydd. Felly nid oes angen cynnwys gwariant yn ffurflen yr ymgeisydd.

Deunydd a ddosberthir mewn nifer o ardaloedd etholiadol

Lle mae deunydd:

- yn cynnwys ymgeisydd
- yn cael ei ddosbarthu ar draws ardal ehangach na'r ardal etholiadol benodol lle mae'r ymgeisydd yn sefyll

ystyrir bod cyfran o gost y deunydd hwn yn cael ei defnyddio at ddibenion ethol yr ymgeisydd.

Y gyfran yr ystyrir ei bod yn cael ei defnyddio at ddibenion ethol yr ymgeisydd yw cost dosbarthu'r deunydd yn ardal etholiadol benodol yr ymgeisydd hwnnw.

Mae'r enghreifftiau canlynol yn enghreifftiau o wariant gan blaid wleidyddol.

- Caiff taflen sy'n cynnwys arweinydd y blaid ei dosbarthu ledled Prydain Fawr, gan gynnwys yn yr ardal etholiadol lle mae arweinydd y blaid yn sefyll. Dylid ystyried bod y taflenni sy'n cael eu dosbarthu yn ardal etholiadol arweinydd y blaid wedi cael eu dosbarthu at ddibenion ethol yr arweinydd fel ymgeisydd.
- Mae cynghorydd lleol blaenllaw yn ymddangos ar daflen sy'n cael ei dosbarthu ledled y sir gyfan, gan gynnwys yn yr ardal etholiadol benodol lle mae'r cynghorydd yn sefyll. Dylid ystyried bod y taflenni sy'n cael eu dosbarthu yn ardal etholiadol y cynghorydd wedi cael eu dosbarthu at ddibenion ethol y cynghorydd fel ymgeisydd.
- Mae plaid yn paratoi ymgyrch ddigidol yn cynnwys aelod poblogaidd o'r blaid mewn ardal benodol o'r wlad. Mae'r aelod hwnnw o'r blaid yn ymgeisydd mewn un rhan o'r ardal honno. Mae'r deunydd wedi'i dargedu at grŵp penodol o bleidleiswyr a bydd yn ymddangos ar ffrydiau cyfryngau cymdeithasol rhywun sy'n aelod o'r grŵp targed. Mae'r grŵp targed yn cynnwys lleoliad daearyddol. Ystyrir bod y gyfran o'r ymgyrch sydd wedi'i thargedu yn ardal etholiadol yr aelod blaenllaw o'r blaid wedi'i chyhoeddi at ddiben ei ethol fel ymgeisydd.

Yn yr enghreifftiau uchod, os *defnyddir yr eitem gan neu ar ran yr ymgeisydd*, yna rhaid i'r gyfran berthnasol o gost targedu ardal etholiadol yr ymgeisydd ymddangos yn ffurflen yr ymgeisydd fel gwariant tybiannol (gweler t32). Os na wneir defnydd ohoni gan neu ar ran yr ymgeisydd, bydd yn cyfrif fel ymgyrchu lleol dros yr ymgeisydd (gweler t31).

- Mae plaid yn paratoi ymgyrch ddigidol yn cynnwys aelod poblogaidd o'r blaid ledled y wlad gyfan, gan gynnwys lle mae'r aelod o'r blaid yn ymgeisydd. Nid yw'r deunydd wedi'i dargedu ond bydd yn ymddangos os caiff geiriau penodol eu teipio mewn chwilotwr. Nid yw'n bosibl canfod pa mor aml na phryd yr ymddangosodd y deunydd i bleidleiswyr yn etholaeth yr aelod o'r blaid. Ni ddylid ystyried bod y deunydd hwn wedi cael ei ddefnyddio at ddiben ei etholiad fel ymgeisydd. Felly nid oes angen cynnwys gwariant yn ffurflen yr ymgeisydd.

Os ydych yn ansicr a yw gwariant yn wariant ar ymgeisydd neu'n wariant ar blaid, dylech gysylltu â ni.

Am ragor o wybodaeth am wariant ymgyrch plaid wleidyddol, gweler ein canllawiau ar [wariant ymgyrch plaid](#).

Sut i asesu sut y dylid rhoi gwybod am eitem o wariant: a yw'n hyrwyddo ymgeisydd ac, os yw'n gwneud hynny, sut y dylid rhoi gwybod amdani

Mae'r adran hon yn dangos sut i gymhwyso'r canllawiau a roddwyd yn gynharach yn y ddogfen, ynghlŷn ag a yw gwariant yn hyrwyddo ymgeisydd ac, os yw'n gwneud hynny, y ffyrdd gwahanol o roi gwybod amdano.

Ar gyfer unrhyw eitem o wariant sy'n un o'r mathau o wariant ar y rhestr ar dudalen 9, dylech bennu yn gyntaf a yw'r gwariant yn hyrwyddo'r ymgeisydd – gweler tudalen 36.

Os yw'n gwneud hynny, yna mae'r rheolau ar gyfer gwariant sy'n hyrwyddo ymgeisydd yn gymwys iddi.

Yna dylech nodi pa fath o wariant ydyw:

- gwariant arferol y mae'r ymgeisydd neu'r asiant yn mynd iddo
- gwariant tybiannol
- ymgyrchoedd lleol

Mae'r enghreifftiau canlynol yn dangos pennu'n gyntaf a yw'r gwariant yn hyrwyddo'r ymgeisydd, ac yna bennu sut y dylid rhoi gwybod amdano.

- Mae plaid yn cynnal digwyddiad yn yr etholaeth. Mae arweinydd y blaid yn mynychu ac yn rhoi araith. Yn ystod yr araith, dim ond am bolisiâu cenedlaethol y mae'r arweinydd yn siarad. Rhoddir gwahoddiad i'r ymgeisydd fynychu ac mae'n gwneud hynny. Nid yw'n chwarae unrhyw ran arall yn y digwyddiad.

Nid yw'r digwyddiad yn nodi'r ymgeisydd yn ôl ei enw na thrwy'r ardal etholiadol.

Gan nad yw'r digwyddiad yn nodi'r ymgeisydd, nid yw'n cyfrif fel gwariant i hyrwyddo'r ymgeisydd.

Bydd y gwariant ar y digwyddiad yn wariant plaid, os caiff ei gynnal yn ystod cyfnod a reoleiddir ar gyfer pleidiau.

- Mae plaid yn cynnal digwyddiad yn ardal etholiadol yr ymgeisydd. Mae arweinydd y blaid yn mynychu ac yn rhoi araith. Yn ystod yr araith, mae'r arweinydd yn sôn am bolisiâu cenedlaethol y rhan fwyaf o'r amser, ond mae'n treulio 10 munud yn sôn yn benodol am yr ardal etholiadol a'r ymgeisydd. Rhoddir gwahoddiad i'r ymgeisydd fynychu ac mae'n gwneud hynny. Nid yw'n chwarae unrhyw ran arall yn y digwyddiad.

Gan fod yr ymgeisydd a'r ardal etholiadol yn cael eu henwi, ystyrir bod y rhan honno o'r digwyddiad yn hyrwyddo'r ymgeisydd.

Nid oes dim wedi'i ddarparu i'r ymgeisydd er mwyn iddo ei ddefnyddio, felly nid yw'n wariant tybiannol. Yn hytrach, mae'r blaid yn ymgyrchu dros yr ymgeisydd.

Mae'r gwariant ar y rhan o'r digwyddiad sy'n hyrwyddo'r ymgeisydd yn enghraifft o ymgyrchu lleol dros yr ymgeisydd. Rhaid i'r blaid beidio â mynd i fwy na £50 + 0.5c fesul etholwr mewn treuliau ar hyrwyddo'r ymgeisydd, oni bai fod ganddi awdurdodiad ysgrifenedig gan yr asiant i wneud hynny.

- Mae'r blaid yn cynnal digwyddiad yn ardal etholiadol yr ymgeisydd. Mae arweinydd y blaid yn mynychu ac yn rhoi araith. Yn ystod yr araith, mae'r arweinydd yn sôn am bolisiâu cenedlaethol, ond mae hefyd yn gwahodd yr ymgeisydd i roi ei araith ei hun am 10 munud o'r amser. Mae'r ymgeisydd yn derbyn ac yn rhoi'r araith.

Nodir yr ymgeisydd am ei fod ymddangos ar y llwyfan, felly ystyrir bod y rhan honno o'r digwyddiad yn hyrwyddo'r ymgeisydd.

Mae'r blaid wedi rhoi cyfleuster i'r ymgeisydd – slot yn ystod y digwyddiad – ac mae'r ymgeisydd wedi'i ddefnyddio drwy roi'r araith.

Mae hyn yn wariant tybiannol. Rhaid cofnodi'r gwerth priodol yn ffurflen gwariant yr ymgeisydd, ac fel rhodd gan y blaid.

- Mae'r ymgeisydd yn cynnal digwyddiad yn ei ardal etholiadol, a drefnir gan ei asiant. Mae'r blaid yn darparu arian i dalu costau'r digwyddiad.

Mae'r ymgeisydd yn rhan ganolog o'r digwyddiad felly mae'r gwariant hwn yn hyrwyddo'r ymgeisydd. Yr asiant sydd wedi mynd i'r gwariant, felly mae hyn yn wariant ymgeisydd arferol a rhaid iddo ymddangos ar y ffurflen.

Mae unrhyw rodd o arian dros £50 a ddarperir gan y blaid yn rhodd i'r ymgeisydd a rhaid rhoi gwybod amdani yn yr adran rhoddion yn y ffurflen. Gweler adran B i gael rhagor o wybodaeth am roi gwybod am roddion.

43

Pwy sy'n gyfrifol am wariant ymgeisydd?

Ceir rheolau i sicrhau y gellir rheoli'r gwariant a'i gofnodi a rhoi gwybod amdano'n gywir.

Eich cyfrifoldeb **chi** yw rhoi gwybodaeth lawn a chywir am wariant ymgeisydd. Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod pob gwariant wedi'i awdurdodi a'i gofnodi ac y rhoddir gwybod amdano'n gywir.

Yn ystod y cyfnod a reoleiddir, dim ond y bobl ganlynol y caniateir iddynt **fynd i gostau** ar wariant etholiadol:

- yr asiant
- yr ymgeisydd
- unrhyw un a awdurdodir gan yr ymgeisydd neu'r asiant

Ystyr '**mynd i gostau**' yw gwneud ymrwymiad cyfreithiol i wario arian.

Os ydych yn awdurdodi rhywun i fynd i gostau ar ran ymgeisydd, rhaid gwneud hynny'n ysgrifenedig a nodi'n glir faint y gall ei wario ac ar beth.

Ceir math gwahanol o wariant, gwariant tybiannol, lle byddwch yn defnyddio rhywbeth a ddarparwyd am ddim neu am lai na'r pris masnachol.

Yn yr achos hwn, caiff y gwariant tybiannol ei drin fel petai'r ymgeisydd wedi mynd iddo.

Am ragor o wybodaeth am wariant tybiannol, gweler tudalennau 32-34.

Rhaid i'r asiant, yn hytrach na'r ymgeisydd, **wneud taliadau** ar gyfer y rhan fwyaf o wariant yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir. Ceir tri eithriad:

- gall yr ymgeisydd dalu am eitemau cyn i'r asiant gael ei benodi
- gall yr ymgeisydd dalu am dreuliau personol ar gyfer teithio a swyddfeydd
- gall yr asiant awdurdodi rhywun yn ysgrifenedig i dalu am fân dreuliau fel deunydd ysgrifennu neu gostau postio. Rhaid i'r awdurdodiad gynnwys swm y taliad.

Mae canllawiau ar wahân ar benodi asiantiaid etholiad ar gael ar ein [gwefan](#).

Gall ymgeiswyr hefyd weithredu fel eu hasiant etholiad eu hunain.

Dylech sicrhau bod eich gwirfoddolwyr a'ch ymgyrchwyr yn ymwybodol o'r rheolau hyn ac yn gwybod pwy all ac na all fynd i gostau neu dalu costau.

45

Y cofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw

Rhaid i chi gofnodi'ch holl wariant fel ymgeisydd. Bydd angen i chi gynnwys y wybodaeth hon ar eich ffurflen gwariant ar ôl yr etholiad.

Ar ôl iddo gael ei benodi, yr asiant fydd yn gyfrifol am bob taliad a rhaid iddo gadw anfonebau neu dderbynebau ar gyfer unrhyw daliadau o £20 neu fwy.

Efallai y bydd yr asiant am gadw copiâu o bob enghraifft o ddeunydd ymgyrchu (fel llythyr neu daflenni) a ddefnyddir rhag ofn y bydd angen iddo gyfeirio'n ôl atynt.

Yr hyn y mae angen i chi ei gofnodi

Ar gyfer pob eitem gwariant, rhaid i chi gofnodi'r wybodaeth ganlynol i'w rhoi ar eich ffurflen gwariant:

- ar gyfer beth roedd y gwariant – er enghraifft, taflenni neu hysbysebu
- enw a chyfeiriad y cyflenwr
- y swm neu'r gwerth
- ar ba ddyddiad y gwnaethoch wario'r arian

Rhaid i bob cost gynnwys TAW, hyd yn oed os gallwch adennill taliadau TAW.

Cofiwch fod yn rhaid i chi gynnwys gwerth masnachol llawn eitemau neu wasanaethau a roddwyd i chi am ddim neu a roddwyd i chi am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10% lle rydych wedi eu defnyddio yn eich ymgyrch ac mae'r eitem yn werth mwy na £50.

Gweler tudalennau 32-34 i gael rhagor o wybodaeth.

Ar ôl yr etholiad

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant gydymffurfio â'r terfynau amser ar gyfer:

- derbyn a thalu anfonebau
- anfon ffurflen gwariant a rhoddion at y swyddog canlyniadau lleol.

Rhaid i'r asiant a'r ymgeisydd hefyd gyflwyno datganiadau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir.

Rhaid i chi gyflwyno ffurflen a datganiadau, hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian. Gelwir hwn yn ddatganiad 'dim trafodion'.

Nodir y terfynau amser hyn, a rhagor o wybodaeth am roi gwybod am wariant, yn Adran C o'r ddogfen hon.

Adran B – Eich rhoddion

Mae'r adran hon yn esbonio'r rheolau ynglŷn â rhoddion, sut i gadarnhau y gellir derbyn rhodd a pha wybodaeth y mae angen i chi ei chofnodi.

Trosolwg o'r rheolau

Dim ond rhoddion o arian, eitemau neu wasanaethau tuag at eu gwariant ar ymgyrch gan ffynonellau penodol a leolir yn y DU yn bennaf y gall ymgeiswyr eu derbyn, a rhaid iddynt roi gwybod amdanynt i'r swyddog canlyniadau lleol ar ôl yr etholiad.

Mae hyn yn cynnwys rhoddion gan eich plaid leol.

Os penodir asiant etholiad, rhaid i roddion gael eu trosglwyddo iddo mor gyflym â phosibl. Yna rhaid i'r asiant gadarnhau a ellir derbyn y rhodd ai peidio.

Rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant lofnodi datganiad ar eu ffurflen treuliau yn dweud bod y ffurflen rhoddion yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwytodaeth. Felly mae angen i'r ymgeisydd sicrhau bod ei asiant yn dilyn y rheolau.

Os na phenodwyd asiant, yr ymgeisydd sy'n gyfrifol am drafod a gwirio rhoddion.

Yn yr adran hon, rydym yn defnyddio 'chi' i gyfeirio at y person sy'n gyfrifol am ymdrin â rhoddion ar y pryd.

Mae i'r adran hon o'r canllawiau ddwy ran.

Mae [Rhan Un](#) yn esbonio'r rheolau ynglŷn â rhoddion, a chan bwy y gallwch eu derbyn.

Mae [Rhan Dau](#) yn esbonio'r gwiriadau y bydd angen i chi eu gwneud ar fathau gwahanol o roddwyr, a'r wybodaeth y bydd angen i chi ei chofnodi.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am roi gwybod am roddion ar ôl yr etholiad yn Adran C o'r ddogfen hon.

Rhan Un – Rhoddion

Beth sy'n cyfrif fel rhodd?

Rhodd yw arian, nwyddau, eiddo neu wasanaethau a roddirtuag at eich gwariant fel ymgeisydd ac sydd gwerth dros £50. Nid ystyrir bod unrhyw beth sy'n werth £50 neu lai yn rhodd.

Mae enghreifftiau cyffredin o roddion yn cynnwys:

- rhodd arian neu fath arall o eiddo
- talu anfoneb ar gyfer gwariant ymgeisydd a fyddai fel arall yn cael ei thalu gennych chi
- benthyciad nas rhoddwyd ar delerau masnachol
- nawdd i ddigwyddiad neu gyhoeddiad
- defnydd am ddim, neu am bris gostyngol arbennig, o eiddo neu gyfleusterau, er enghraifft defnydd am ddim o swyddfa

I gael rhagor o wybodaeth am nawdd, gweler y ddogfen hon:

- [Papur Arbenigol: Nawdd](#)

Cronfeydd ymladd pleidiau lleol

Mae llawer o bleidiau gwleidyddol yn cynnal cronfeydd ymladd lleol i ymgeiswyr. Os yw'r gronfa wedi'i rheoli gan y blaid ac nid yr ymgeisydd, caiff rhoddion i'r gronfa eu trin fel rhoddion i'r blaid fel arfer ac nid oes angen i chi eu trin fel rhoddion i'r ymgeisydd, oni chaiff y rhoddion eu rhoi'n benodol tuag at ymgyrch eich etholiad. Fodd bynnag, bydd angen i chi roi gwybod am roddion gan y blaid leol at ddiben talu am wariant eich ymgyrch.

Rhaid i unrhyw roddion a wneir ar eich rhan fod ar gael i chi eu defnyddio. Mae hyn yn cynnwys rhoddion a gedwir ar eich rhan gan eich plaid wleidyddol neu rywun arall.

Cyllido torfol

Gall ymgeiswyr godi rhoddion o wefannau cyllido torfol tuag at eu hymgyrch. Mae'n rhaid bod yr ymgeisydd yn gwybod gan bwy y mae'r arian yn dod fel y gall gynnal y gwiriadau caniatâd, a sicrhau bod mesurau ar waith i ddychwelyd rhoddion sy'n dod o ffynonellau nas caniateir.

I gael rhagor o wybodaeth, cyfeiriwch at adran [Cyllido torfol](#) y canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid yn etholiadau cyffredinol Senedd y DU ym Mhrydain Fawr. Dylid ond defnyddio'r canllawiau etholiadau llywodraeth leol yn Lloegr i gyfeirio at yr wybodaeth am gyllido torfol, ar gyfer pob mater arall dylech ddefnyddio'r canllawiau hyn.

Gan bwy y gallwch dderbyn rhodd?

Dim ond o ffynhonnell a ganiateir y gallwch dderbyn rhoddion. Ffynhonnell a ganiateir yw:

- unigolyn sydd wedi'i gofrestru ar un o gofrestrau etholiadol y DU, gan gynnwys etholwyr tramor
- plaid wleidyddol sydd wedi'i chofrestru ym Mhrydain Fawr
- cwmni sydd wedi'i gofrestru yn y DU ac sy'n gwmni corfforedig yn y DU ac sy'n cynnal busnes yn y DU
- undeb llafur sydd wedi'i gofrestru yn y DU
- cymdeithas adeiladu sydd wedi'i chofrestru yn y DU
- partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig sydd wedi'i chofrestru yn y DU sy'n cynnal busnes yn y DU
- cymdeithas gyfeillgar sydd wedi'i chofrestru yn y DU
- cymdeithas anghorfforedig sydd wedi'i lleoli yn y DU ac sy'n cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU yn gyfan gwbl neu'n bennaf ac sydd â'i phrif swyddfa yn y DU

Er y gallwch dderbyn yn gyfreithiol rhoddion gan elusennau sy'n gwmnïau cofrestredig, ni chaniateir i elusennau wneud rhoddion gwleidyddol fel arfer o dan gyfraith elusennau. Dylech gadarnhau bod unrhyw elusen sy'n cynnig rhodd wedi cael cyngor gan y rheoleiddiwr elusennau perthnasol cyn ei derbyn

Gallwch hefyd dderbyn rhoddion gan fathau penodol o ymddiriedolaethau a chan gymynroddion. Mae'r rheolau ynglŷn â'r rhoddion hyn yn gymhleth, felly cysylltwch â ni i gael rhagor o wybodaeth.

Sut rydych yn penderfynu a allwch dderbyn rhodd?

Pan fyddwch yn cael unrhyw rodd o fwy na £50, rhaid i chi sicrhau ar unwaith eich bod yn gwybod pwy yw'r rhoddwr a bod y rhodd yn dod o ffynhonnell a ganiateir.

Pan fyddwch yn cael rhodd, bydd gennych 30 diwrnod i benderfynu a allwch ei derbyn ai peidio.

Dylech ofyn i chi'ch hun:

- 'a wyf yn siŵr fy mod yn gwybod pwy sydd wedi rhoi'r rhodd hon?'
- 'a yw'r rhoddwr yn un a ganiateir?'

Os

- nad yw'r rhodd gan roddwr a ganiateir, neu
- am unrhyw reswm arall na allwch fod yn siŵr gan bwy yn union y rhoddwyd y rhodd

rhaid i chi ei dychwelyd o fewn cyfnod o 30 diwrnod.

Os na wnewch hynny, tybir eich bod wedi'i derbyn, efallai y byddwch yn cyflawni trosedd a gallwn wneud cais i'r llysoedd am i'r rhodd gael ei fforffedu.

Os ydych wedi derbyn rhodd nas caniateir, dylech ddweud wrthym cyn gynted â phosibl.

Rhoddion a roddir ar ran eraill

Os rhoddir rhodd ar ran rhywun arall, rhaid i'r person sy'n rhoi'r rhodd i chi ddweud wrthyh:

- bod y rhodd ar ran rhywun arall
- manylion y rhoddwr gwirioneddol

Un enghraifft o hyn yw lle mae trefnydd digwyddiad yn trosglwyddo'r enillion o ginio a gynhaliwyd yn benodol i godi arian ar ran eich ymgyrch.

Os oes gennych reswm dros gredu y gallai rhywun fod wedi gwneud rhodd ar ran rhywun arall ond nad yw wedi dweud wrthyh, rhaid i chi ganfod y ffeithiau fel y gallwch wneud y gwiriadau priodol.

Os nad ydych yn siŵr pwy yw'r rhoddwr gwirioneddol rhaid i chi beidio â derbyn y rhodd.

Pryd rydych yn 'cael' rhodd?

Rydych fel arfer yn 'cael' rhodd ar y diwrnod rydych yn dod yn berchen arni.

Er enghraifft:

- os rhoddir taflenni am ddim i chi, rydych yn cael y rhodd pan gaiff y taflenni eu trosglwyddo i chi.
- os rhoddir siec i chi, rydych yn cael y rhodd ar y diwrnod y mae'r siec yn cael ei chlirio.
- os trosglwyddir rhodd yn uniongyrchol i'ch cyfrif banc, rydych yn cael y rhodd ar y dyddiad y mae'r arian yn cyrraedd eich cyfrif.

Sut rydych yn dychwelyd rhodd?

Os ydych yn gwybod pwy yw'r rhoddwr, rhaid i chi ei dychwelyd iddo o fewn 30 diwrnod i gael y rhodd.

Os daw'r rhodd o ffynhonnell anhysbys (er enghraifft, rhodd arian o £100 yn ddiennw), rhaid i chi ei dychwelyd o fewn 30 diwrnod i gael y rhodd i'r canlynol:

- y sawl a drosglwyddodd y rhodd i chi; neu
- y sefydliad ariannol a ddefnyddiwyd i drosglwyddo'r rhodd

Os na ddychwelwch y rhodd o fewn 30 diwrnod, rhaid i chi anfon y rhodd atom. Byddwn yn ei thalu i mewn i gronfa gyfunol y Llywodraeth.

Sut rydych yn prasio rhodd?

Rhaid i chi brisio unrhyw rodd nad yw'n arian parod. Gwerth y rhodd yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth yr hyn a gewch a'r swm (os o gwbl) a dalwch amdano.

Os rhoddir eiddo, nwyddau neu wasanaethau am ddim i chi, neu am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%, rhaid i chi eu prasio ar gyfradd y farchnad.

Er enghraifft:

Cyfradd y farchnad am nwyddau	-	Y pris a dalwch	=	Gwerth y rhodd
£200	-	£100	=	£100

Neu:

Cyfradd y farchnad am wasanaethau	-	Y pris a dalwch	=	Gwerth y rhodd
£150	-	£0	=	£150

Os mai darparwr masnachol yw'r rhoddwr, dylech ddefnyddio'r cyfraddau y mae'n eu codi ar gwsmeriaid tebyg eraill. Os nad yw'r wybodaeth hon ar gael, dylech ganfod beth mae darparwyr tebyg yn ei godi am yr un eiddo, nwyddau neu wasanaethau a defnyddio hyn fel cyfradd y farchnad.

Dylech gadw cofnod o'r modd y lluniwyd eich prisiad.

Prasio rhodd drwy nawdd

Os bydd rhywun yn noddi cyhoeddiad neu ddigwyddiad ar ran yr ymgeisydd, gwerth y rhodd yw'r swm llawn a dalwyd ganddo.

Ni ddylech ddidynnu unrhyw symiau ar gyfer unrhyw fudd y mae'n ei gael drwy'r nawdd. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn ein Canllawiau Noddi.

Gostyngiadau masnachol yw'r rhai sydd ar gael i gwsmeriaid tebyg eraill, fel gostyngiadau ar gyfer swmp-archebion neu ostyngiadau tymhorol.

Gostyngiadau anfasnachol yw gostyngiadau arbennig a roddir i chi, yn benodol, gan gyflenwyr. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gyfradd arbennig nad yw ar gael ar y farchnad agored.

Prisio mathau eraill o roddion

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am brisio gofod swyddfa a staff wedi'u secondio ar dudalen 33.

Pa gofnodion sydd angen i chi eu cadw?

Rhoddion a dderbyniwyd gennych

Os derbyniwch rodd gwerth dros £50, rhaid i chi gofnodi'r manylion hyn:

- enw a chyfeiriad y rhoddwr
- os mai cwmni yw'r rhoddwr, rhif cofrestru a chyfeiriad cofrestredig y cwmni
- y swm (ar gyfer rhodd ariannol) neu natur a gwerth y rhodd (ar gyfer rhodd anariannol)
- y dyddiad y cawsoch y rhodd
- y dyddiad y derbyniwyd y rhodd

I gael rhagor o wybodaeth am sut i wirio rhoddion, gweler Rhan 2 o'r adran hon.

Os mai unigolyn yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi ei gyfeiriad fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr etholiadol berthnasol. Os mai etholwr tramor yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi ei gyfeiriad cartref. Y rheswm dros hyn yw na fydd unrhyw gyfeiriad yn ymddangos ar y gofrestr etholiadol.

Os mai cwmni yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi'r enw cofrestredig, y swyddfa gofrestredig a rhif y cwmni fel y mae'n ymddangos ar Gofrestr Tŷ'r Cwmnïau.

Os mai cymdeithas anghorfforedig yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi cyfeiriad y brif swyddfa, a hynny am nad oes cofrestr o gymdeithasau anghorfforedig y gellir cyfeirio ati.

Rhoddion a ddychwelwyd gennych

Os cewch rodd o ffynhonnell nas caniateir, rhaid i'r asiant etholiad ei dychwelyd neu ei thalu i'r Comisiwn, er mwyn i ni allu ei thalu i mewn i'r gronfa gyfunol a chofnodi'r manylion hyn:

- y swm (ar gyfer rhodd ariannol) neu natur a gwerth y rhodd (ar gyfer rhodd anariannol)
- enw a chyfeiriad y rhoddwr (oni bai fod y rhodd yn ddienw)
- os nad ydych yn gwybod pwy yw'r rhoddwr, manylion am sut y rhoddwyd y rhodd
- y dyddiad y cawsoch y rhodd
- y dyddiad y dychwelwyd y rhodd gennych
- y camau a gymerwyd gennych i ddychwelyd y rhodd (er enghraifft, yr unigolyn neu'r sefydliad y dychwelwyd y rhodd iddo)

Ar ôl yr etholiad

Bydd angen i chi gynnwys y manylion hyn ar eich ffurflen gwariant a rhoddion. Ceir rhagor o wybodaeth am y ffurflen, a phryd y bydd angen i chi ei dychwelyd, yn Adran C o'r ddogfen hon.

Ymgeiswyr sy'n aelodau plaid neu'n ddeiliaid swydd etholedig

Os ydych yn aelod o blaid wleidyddol gofrestredig neu os ydych eisoes yn dal rhyw swydd etholedig berthnasol, mae angen i chi ddilyn y rheolau ynglŷn â rhoddion a benthyciadau i chi, sy'n ymwneud â gweithgarwch gwleidyddol cyn y cyfnod a reoleiddir. Er enghraifft, efallai y cewch rodd er mwyn helpu i ariannu'ch ymgyrch i gael eich ethol yn ymgeisydd.

Deiliaid swydd etholedig yw:

- aelod o Senedd y DU
- aelod o Senedd yr Alban
- aelod o Senedd Cymru
- aelod o Gynulliad Gogledd Iwerddon
- maer awdurdodau cyfunol
- aelod o unrhyw awdurdod lleol yn y DU, heb gynnwys cyngorau plwyf neu gymuned
- aelod o Gynulliad Llundain Fwyaf
- Maer Llundain neu unrhyw faer etholedig arall, neu
- Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu

Os ydych yn dal un o'r swyddi etholedig hyn a'ch bod yn bwriadu sefyll ar gyfer llywodraeth leol, dylech sicrhau nad oes un swydd yn eich atal rhag dal y llall.

Rhoddir rhagor o wybodaeth am anghymhwysio yn ein canllawiau ar [sefyll etholiad](#).

59

Galwn yr unigolion hyn yn 'dderbynwyr a reoleiddir'. Os ydych yn dderbynnydd a reoleiddir a'ch bod yn cael rhoddion neu fenthyciadau penodol gwerth mwy na £500, gallwch ond eu derbyn o ffynonellau a ganiateir. Mae gennych 30 diwrnod ar ôl i chi eu cael i benderfynu a ddylech eu derbyn.

Os derbyniwch rodd neu fenthyciad gwerth mwy na £2,230 (neu roddion neu fenthyciadau o un ffynhonnell sy'n gwneud cyfanswm o fwy na £2,230), rhaid i chi roi gwybod i ni am hyn o fewn 30 diwrnod i'w derbyn.

Os cewch eich ethol, bydd y rheolau hyn hefyd yn gymwys i chi ar ôl i chi gael eich ethol.

Gallwch weld ein canllawiau ar y rheolau hyn ar [ein gwefan](#).

Rhan Dau – Sut i gadarnhau eich bod yn gallu derbyn rhodd

Cyn i chi dderbyn unrhyw rodd o fwy na £50 at ddiben talu treuliau etholiad, rhaid i chi gymryd pob cam rhesymol i:

- sicrhau eich bod yn gwybod pwy yw'r ffynhonnell wirioneddol
- cadarnhau bod y ffynhonnell yn un a ganiateir

Mae gennych 30 diwrnod i wneud hyn, a dychwelyd y rhodd os na allwch ei derbyn. Os cadwch rodd am fwy na 30 diwrnod, tybir eich bod wedi ei derbyn.

Os cadwch rodd nas caniateir ar ôl y cyfnod hwn, efallai y byddwch yn cyflawni trosedd a gallwn wneud cais i'r llysoedd iddi gael ei fforffedu i ni i'w thalu i mewn i'r gronfa gyfunol.

Os nad yw'n gwbl glir pwy y dylech ei drin fel rhoddwr, cadarnhewch y ffeithiau er mwyn gwneud yn siŵr.

Rhoddion gan unigolion

Beth sy'n gwneud unigolyn yn rhoddwr a ganiateir?

Rhaid i unigolion fod ar un o gofrestrau etholiadol y DU ar adeg rhoi'r rhodd. Mae hyn yn cynnwys etholwyr tramor.

Sut rydych yn gwirio caniatâd ar gyfer unigolion yng Nghymru a Lloegr?

Mae gan ymgeiswyr a'u hasiantiaid hawl i gopi am ddim o'r gofrestr etholiadol lawn yn y cyfnod cyn etholiad. Mae'r hawl hon yn berthnasol ar ôl i'r unigolyn ddod yn ymgeisydd yn swyddogol.

Os ydych chi'n derbyn rhodd gan unigolyn yng Nghymru neu Loegr, gallwch chi ddefnyddio'r gofrestr etholiadol i wirio a ydyn nhw'n ffynhonnell a ganiateir. Dyma'r ffordd orau o sicrhau bod yr unigolyn ar gofrestr etholiadol ar adeg derbyn y rhodd. Mae'n bosibl na fydd mathau eraill o ddogfennaeth yn ddigonol i warantu bod rhywun ar y gofrestr etholiadol ar adeg derbyn y rhodd.

Fel arfer, mae fersiwn newydd o'r gofrestr etholiadol yn cael ei chyhoeddi ar 1 Rhagfyr bob blwyddyn, a chaiff ei diweddarau'n rheolaidd.

Dylech gysylltu ag adran cofrestru etholiadol y cyngor lleol yn ysgrifenedig am eich copi, gan egluro eich bod yn gofyn amdano fel ymgeisydd mewn etholiad neu fel asiant yr etholiad ar ran yr ymgeisydd. Dylech hefyd ofyn iddynt anfon yr holl ddiweddariadau i'r gofrestr ar gyfer y flwyddyn honno atoch, hyd at y dyddiad y cafodd y rhodd ei derbyn. Mae hyn yn bwysig oherwydd gall enw etholwr gael ei dynnu oddi ar y gofrestr ac felly ar adeg rhoi rhodd efallai na fydd yn rhoddwr a ganiateir. Dylech wirio'r gofrestr a'r diweddariadau'n ofalus er mwyn gwneud yn siŵr bod y person ar y gofrestr ar y dyddiad y bu i chi dderbyn y rhodd.

Byddwch yn derbyn y gofrestr ar ffurf electronig oni bai eich bod yn gwneud cais am gopi print o'r gofrestr.

Gallwch ddod o hyd i fanylion cyswllt ar gyfer cynghorau lleol drwy ein chwiliwr cod post.

Mewn amgylchiadau arbennig, mae gan bobl gofrestriad dienw. Os yw'r unigolyn wedi'i gofrestru'n ddiennw, mae'n rhaid i chi ddarparu datganiad eich bod wedi gweld tystiolaeth bod ganddo gofnod dienw ar y gofrestr. Bydd y dystiolaeth ar ffurf tystysgrif o gofrestriad dienw. Mae'n rhaid i chi gyflwyno copi o'r dystysgrif gyda'r datganiad hwn ynghyd â'ch ffurflen gwariant.

Dim ond ar gyfer gwirio a oes gan roddwr ganiatâd neu at ddibenion etholiadol eraill y dylech ddefnyddio'r gofrestr. Ni ddylech ei throsglwyddo i unrhyw un arall, datgelu unrhyw wybodaeth ar y gofrestr nad yw'n ymddangos ar y gofrestr agored na defnyddio unrhyw wybodaeth ar y gofrestr at unrhyw ddiben arall.

Sut ydych chi'n gwirio caniatâd ar gyfer unigolion yn yr Alban neu Ogledd Iwerddon?

Nid oes gan ymgeiswyr a'u hasiantiaid hawl i gopi o'r gofrestr etholiadol lawn ar gyfer yr Alban na Gogledd Iwerddon. Er mwyn cadarnhau ei fod yn rhoddwr a ganiateir, dylech ofyn i'r rhoddwr ddarparu cadarnhad ysgrifenedig o'i gofrestriad o adran cofrestru etholiadol eu hawdurdod lleol cyn derbyn y rhodd. Rhaid i'r cadarnhad gadarnhau bod y rhoddwr ar y gofrestr etholiadol ar y dyddiad y cafodd y rhodd ei derbyn. Dylid gwneud y rhoddwr yn ymwybodol o'r posibilrwydd y bydd ei awdurdod lleol yn codi ffi weinyddol am ddarparu cadarnhad ysgrifenedig.

Yn ogystal â hynny, gall ymgeiswyr a'u hasiantiaid fynd i'r awdurdod lleol i archwilio'r gofrestr berthnasol er mwyn gwirio caniatâd.

Gan nad oes gennych hawl i gael copi o'r gofrestr etholiadol lawn yn yr Alban na Gogledd Iwerddon, dyma'r ffyrdd gorau o sicrhau bod yr unigolyn ar gofrestr etholiadol ar adeg y rhodd. Mae'n bosibl na fydd mathau eraill o ddogfennaeth yn ddigonol i warantu bod rhywun ar y gofrestr etholiadol ar adeg derbyn y rhodd.

Cysylltwch â ni os bydd angen cyngor pellach arnoch ynghylch gwirio caniatâd.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

63

Rhaid i chi gofnodi:

- enw llawn y rhoddwr
- y cyfeiriad fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr etholiadol, neu os mai etholwr tramor yw'r person, ei gyfeiriad cartref (boed yn y DU neu rywle arall).

Efallai y bydd yn ddefnyddiol nodi rhif etholiadol y rhoddwr fel cofnod o'ch gwiriadau.

Sut i wirio bod cwmni yn rhoddwr a ganiateir

Beth sy'n gwneud cwmni yn rhoddwr a ganiateir?

Mae cwmni yn rhoddwr a ganiateir:

- os yw wedi'i gofrestru o dan Ddeddf Cwmnïau 2006
- os yw wedi'i gorffori yn y DU
- os yw'n cynnal busnes yn y DU

Rhaid i chi fod yn siŵr bod y cwmni yn bodloni pob un o'r tri maen prawf.

Sut y gallaf gadarnhau cofrestriad cwmni?

Dylech edrych ar y gofrestr yn [Nhŷ'r Cwmnïau](#). Dylech edrych ar gofnod cofrestru llawn y cwmni.

Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?

Rhaid i chi fodloni'ch hun bod y cwmni yn cynnal busnes yn y DU. Gall y busnes fod yn un nid er elw.

Hyd yn oed os ydych yn gyfarwydd â'r cwmni eich hun, dylech edrych ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau er mwyn gweld:

- a yw'r cwmni yn cael ei ddiddymu, yn segur, neu ar fin cael ei ddileu o'r gofrestr
- a yw cyfrifon a ffurflen flynyddol y cwmni yn hwyr

Mae'n bosibl bod cwmni yn dal i gynnal busnes os yw'n cael ei ddiddymu, yn segur neu'n hwyr yn cyflwyno dogfennau, ond dylech wneud gwiriadau ychwanegol er mwyn bodloni'ch hun mai felly y mae.

65

O ran unrhyw gwmni, dylech ystyried edrych ar y canlynol:

- gwefan y cwmni
- cyfeirlyfrau ffôn neu wefannau dibynadwy masnachau perthnasol
- y cyfrifon diweddaraf a gyflwynwyd i Dŷ'r Cwmnïau

Os nad ydych yn siŵr o hyd bod cwmni yn rhoddwr a ganiateir ar ôl gwneud eich gwiriadau, [e-bostiwch](#) neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- yr enw fel y mae'n ymddangos ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau
- cyfeiriad swyddfa gofrestredig y cwmni
- rhif cofrestru'r cwmni.

Partneriaethau atebolwydd cyfyngedig

Beth sy'n gwneud partneriaeth atebolwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir?

Mae partneriaeth atebolwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir:

- os yw wedi'i chofrestru yn Nhŷ'r Cwmnïau
- os yw'n cynnal busnes yn y DU

Sut rydych yn cadarnhau'r hyn a ganiateir?

Dylech edrych ar y gofrestr yn [Nhŷ'r Cwmnïau](#). Rhaid i chi gadarnhau bod y Bartneriaeth Atebolwydd Cyfyngedig yn cynnal busnes yn y DU.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth yn yr adran flaenorol 'Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?' ar dudalen 63.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- yr enw fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr
- cyfeiriad swyddfa gofrestredig y bartneriaeth atebolwydd cyfyngedig.

Dylech hefyd gofnodi rhif cofrestru'r bartneriaeth atebolwydd cyfyngedig.

Cymdeithasau anghorfforedig

Beth yw cymdeithas anghorfforedig?

Yn gyffredinol, cymdeithas anghorfforedig yw cymdeithas sydd â dau unigolyn neu fwy sydd wedi dod ynghyd i gyflawni diben cyffredin.

Mae gan gymdeithas anghorfforedig aelodaeth adnabyddadwy sydd wedi'i rhwymo ynghyd gan reolau adnabyddadwy neu gytundeb rhwng yr aelodau. Mae'r rheolau hyn yn nodi sut y dylid rhedeg a rheoli'r gymdeithas anghorfforedig.

Weithiau, efallai bydd y rheolau'n cael eu ffurfioli, er enghraifft mewn cyfansoddiad ysgrifenedig. Fodd bynnag, nid oes yn angen iddynt gael eu ffurfioli.

Er enghraifft, mae clybiau aelodau weithiau'n gymdeithasau anghorfforedig.

Beth sy'n gwneud cymdeithas anghorfforedig yn ffynhonnell a ganiateir? Mae cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir:

- os bydd ganddi fwy nag un aelod
- os yw'r brif swyddfa yn y DU
- os yw'n cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU

Mae'n rhaid i chi fod yn sicr bod y cwmni'n bodloni pob un o'r tri maen prawf.

Sut rydych yn cadarnhau'r hyn a ganiateir?

Nid oes gofrestr o gymdeithasau anghorfforedig. Felly rhaid asesu caniatâd ar gyfer cymdeithasau anghorfforedig fesul achos.

Os nad ydych yn siŵr a yw cymdeithas yn bodloni'r meini prawf, dylech ystyried a yw'r rhodd gan yr unigolion ynddi mewn gwirionedd (yn hytrach na'r gymdeithas) neu a oes rhywun yn y gymdeithas yn gweithredu fel asiant dros eraill.

Os credwch mai felly y mae, rhaid i chi gadarnhau bod pob un o'r unigolion a gyfrannodd fwy na £50 yn rhoddwyr a ganiateir a'u trin fel y rhoddwyr.

Rhaid i chi sicrhau bod gan y gymdeithas anghorfforedig fwy nag un aelod a bod ei phrif swyddfa yn y DU.

Rhaid i chi hefyd gadarnhau bod y gymdeithas anghorfforedig yn cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU.

Os bydd cymdeithas anghorfforedig yn rhoi rhoddion gwleidyddol gwerth mwy na £37,270 yn ystod blwyddyn galendr, dylech eu hysbysu bod rhaid iddynt adrodd hyn i ni. Gweler ein gwefan am ragor o wybodaeth am [gymdeithasau anghorfforedig](#). Os hoffech gael mwy o gyngor ar gadarnhau a yw cymdeithasau anghorfforedig yn rhoddwyr a ganiateir mewn achosion penodol, cysylltwch â ni.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw'r gymdeithas anghorfforedig
- prif gyfeiriad y gymdeithas anghorfforedig.

Mathau eraill o roddwyr

Mae'r tabl isod yn dangos sut rydych yn cadarnhau bod mathau eraill o roddwr yn rhoddwyr a ganiateir.

Math o roddwr	Gofyniad	Ble i edrych
Plaid wleidyddol	Cofrestrwyd ar gofrestr pleidiau gwleidyddol Prydain Fawr	Y Comisiwn Etholiadol comisiwnetholiadol.org.uk
Undeb llafur	Wedi'i restru'n undeb llafur gan y Swyddog Ardystio	Y Swyddog Ardystio (Prydain Fawr) certoffice.org Y Swyddog Ardystio (Gogledd Iwerddon) nicertoffice.org.uk
Cymdeithas adeiladu	Cymdeithas adeiladu o fewn ystyr Deddf Cymdeithasau Adeiladu 1986	Yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol mutuals.fsa.gov.uk
Cymdeithas gyfeillgar / diwydiannol a darbodus	Wedi'i chofrestru o dan Ddeddf Cymdeithasau Cyfeillgar 1974 neu Ddeddf Cwmnïau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014 neu Ddeddf Cymdeithasau Diwydiannol a Darbodus 1969 (Gogledd Iwerddon)	Yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol mutuals.fsa.gov.uk

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw'r rhoddwr

- cyfeiriad prif swyddfa neu swyddfa gofrestedig y rhoddwr, fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr berthnasol.

Adran C – Ar ôl yr etholiad

Mae'r adran hon yn esbonio sut i roi gwybod am gyllid eich ymgyrch ar ôl yr etholiad.

Ar ôl yr etholiad

Ar ôl yr etholiad, dylai'r **asiant** sicrhau'r canlynol

- rhaid i bob anfoneb ddod i law o fewn 21 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan
- rhaid i bob anfoneb gael ei thalu o fewn **28 diwrnod** ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan
- rhaid cyflwyno manylion gwariant a rhoddion yr ymgeiswyr i'r Swyddog Canlyniadau, ynghyd â datganiad yn cadarnhau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir, o fewn **35 diwrnod** ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan.

Rhaid i'r asiant a'r ymgeisydd gyflwyno datganiadau i ddweud bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir. Mae ffurflenni datganiad ar wahân i wneud hyn. Os yw'r ymgeisydd yn gweithredu fel asiant arno'i hun, datganiad ymgeisydd yn unig sydd angen iddo'i gyflwyno gyda'r ffurflen uchod.

Rhaid i ymgeiswyr nad ydynt yn gweithredu fel eu hasiant eu hunain gyflwyno datganiad yn cadarnhau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir i'r Swyddog Canlyniadau o fewn saith diwrnod gwaith o gyflwyno'r ffurflen.

Os bydd yr ymgeisydd y tu allan i'r Deyrnas Unedig pan fydd angen cyflwyno'r datganiad, caiff y terfyn amser ei ymestyn i 14 diwrnod ar ôl iddo ddychwelyd.

Eich cyfrifoldeb chi yw adrodd yn llawn ac yn gywir ar wariant ymgeiswyr. Mae'n drosedd gwneud ffug datganiad yn fwriadol. Mae copi o'r ffurflen gwariant a'r datganiadau y mae angen i chi eu cwblhau ar ein [tudalen canllawiau ar gyfer yr etholiadau lleol yng Nghymru](#).

Anfonebau sy'n dod i law neu sy'n cael eu talu ar ôl y terfynau amser

Rydym yn galw hawliadau (anfonebau ar gyfer gwariant gan ymgeisydd) nas derbynnir gan yr asiant etholiad o fewn y terfyn amser o 21 diwrnod yn **hawliadau heb eu talu**.

Rhaid i chi gyflwyno ffurflen, hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian. Gelwir hwn yn ddatganiad 'dim trafodion'.

Gall fod yn drosedd talu hawliad heb ei dalu heb orchymyn llys.

Ni ellir yn gyfreithlon dalu hawliadau heb eu talu oni cheir gorchymyn llys yn caniatáu talu'r hawliad.

Rydym yn galw hawliadau (anfonebau) a gyflwynwyd o fewn y terfyn amser o 21 diwrnod ond nad ydynt wedi cael eu talu o fewn y terfyn amser o 28 diwrnod yn **hawliadau y mae anghydfod yn eu cylch**.

Ni ellir yn gyfreithlon dalu hawliadau y mae anghydfod yn eu cylch heb i orchymyn llys gael ei roi gyntaf yn caniatáu talu'r hawliad.

Rhaid rhoi gwybod am unrhyw hawliad sy'n cael ei dalu:

- ar ôl y terfyn amser o 21 diwrnod i dderbyn anfoneb; neu
- ar ôl y terfyn amser o 28 diwrnod ar gyfer taliadau,

ar ôl cais **llwyddiannus** i'r llys, ac **ar ôl** y terfyn amser ar gyfer cyflwyno ffurflenni gwariant etholiad, yn ysgrifenedig i'r swyddog canlyniadau o fewn saith diwrnod i'w dalu, ynghyd â chopi o'r gorchymyn llys.

Rhaid i chi hefyd anfon copi o'r Gorchymyn i'r Comisiwn Etholiadol.

Cwblhau'ch ffurflen

Gelwir yr adroddiad ar wariant a rhoddion yn 'ffurflen'.

Rhaid i'r asiant gwblhau'r ffurflen, ac mae'n rhaid iddi gynnwys y canlynol ar gyfer pob eitem gwariant:

- ar gyfer beth roedd y gwariant, er enghraifft, taflenni neu hysbysebu
- enw a chyfeiriad y cyflenwr
- y swm neu'r gwerth
- manylion pryd yr aed i'r gwariant a phryd y'i talwyd
- manylion unrhyw symiau sydd heb eu talu neu y mae anghydfod yn eu cylch
- manylion unrhyw wariant tybiannol, a datganiad o'i werth
- anfonebau neu dderbynebau ar gyfer unrhyw daliad o £20 neu fwy
- manylion unrhyw dreuliau personol

Rhaid i'r ffurflen hefyd gynnwys manylion pob rhodd dros £50. Mae rhagor o wybodaeth am y manylion y mae'n rhaid i chi eu cynnwys yn Adran B o'r ddogfen hon.

Rydym yn paratoi ffurflenni y gallwch eu defnyddio ar gyfer eich ffurflen a'ch datganiadau. Mae'r rhain ar gael ar ein tudalen canllawiau i [ymgeiswyr ac asiantiaid](#). Maent yn cwmpasu'r holl wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chynnwys.

Sut y gallwn helpu

Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn y dogfennau canllaw a awgrymwyd gennym yn y ddogfen hon, neu gallwch weld ein holl ganllawiau a'n hadnoddau diweddaraf ar ein gwefan.

Os yw'n haws, gallwch hefyd ein ffonio drwy ddefnyddio'r rhifau ffôn isod neu drwy anfon e-bost atom. Rydym yma i helpu, felly cysylltwch â ni.

Ewch i: comisiwnetholiadol.org.uk

E-bostiwch ni yn: gwybodaeth@comisiwnetholiadol.org.uk

Ffoniwch ni ar 0333 103 1929

Rydym yn croesawu adborth ar ein canllawiau – e-bostiwch ni yn pef@electoralcommission.org.uk